

REPRESENTANTSKAPSAK 08/22

ÅRSMELDING FOR VEST-AGDER-MUSEET 2021

Går til

Representantskapets medlemmer

Representantskapsmøte

19. april 2022

Saksbehandler

Gro Eikeland, Gunhild Aaby, Knut Markhus, John Olsen

Vedlegg

Årsmelding for Vest-Agder-museet 2021

Saksfremlegg

Vest-Agder-museet utarbeider hvert år styrets årsberetning og museets årsmelding. Styrets årsberetning skal tilfredsstille formelle krav til denne, og foreslås vedtatt i representantskapssak 03/22. I tillegg utarbeider museet en årsmelding som gjør rede for museets virksomhet det siste året, her under gjennomførte arrangementer, vedlikeholdsprosjekter, status på samlingsforvaltning osv. Representantskapet best ta denne til orientering.

Styrets vedtak:

1. Styret tar årsmelding for Vest-Agder-museet 2021 til orientering.

2. Styret legger årsmelding for Vest-Agder-museet 2021 frem for representantskapet til orientering.

Forslag til vedtak:

Representantskapet tar årsmelding for Vest-Agder-museet 2021 til orientering.

Vest-Agder-museet IKS

ÅRSMELDING 2021

VESTAGDERMUSEET

VI FORTELLER DIN HISTORIE

Vest-Agder-museet er Sørlandets største museum. Gjennom bevaring, forskning, formidling og fornying skal vi gi publikum gode opplevelser og ny innsikt om livet i Vest-Agder.

Vest-Agder-museet skal organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kunst- og kulturhistorien i Vest-Agder.

Museet har ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som gjennom avtaler er en del av det konsoliderte museet.

Vi skal bidra til at kommunene i fylket får et godt museumstilbud, og at det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet. Museet skal også gi faglig bistand til andre museer eller samlinger som ikke er med i den konsoliderte enheten.

Alt museets arbeid skal utføres i samsvar med ICOMs etiske regelverk.

Forsidefoto: D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum på seilas

Innhold

Direktøren har ordet	5
Høydepunkter 2021	7
 STYRETS ÅRSBERETNING	 8
Vest-Agder-museet IKS – formål og organisasjonsform	8
Ansatte, frivillige og arbeidsmi	10
Utfordringer	11
Økonomiske forutsetninger og fortsatt drift	13
Takk til ansatte, frivillige og samarbeidspartnere	17
Revisors beretning	19
Årsregnskap 2021	22
Balanseregnskap 2021	24
Noter til årsregnskap 2021	25
 ÅRSMELDING FRA VEST AGDER-MUSEET	 34
Fornyng	34
Faglige prioriteringer	35
Besøkstall	37
Formidling og lokale aktiviteter	38
Arrangementer 2021	43
Markedsarbeid	49
Forvaltning	51
Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene	53
Forskning	55
Nettverksarbeid	56
Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer	57

Mandal

MUSEUMSBIBLIOTEKET

Illustrasjon fra parafinbelysningsfabrikken på
Kvernberget i Mandal fra 1860-åra

Direktøren har ordet

Gode resultater i krevende tider

Alle hadde håpet at 2021 skulle bli et «normalt år», men også i 2021 har Covid-19 påvirket hverdagen i stor grad: Utenlandske turister har uteblitt, det er krevende å få varer på tvers av landegrensene – og istandsetting av lok 2 ved Setesdalsbanen har igjen blitt utsatt fordi folk ikke kan reise til eller fra England. Fokus har vært på å gjennomføre mest mulig av planlagte arrangementer og tilbud. Dyktige ansatte har funnet kreative løsninger, slik at smittevern hensyn kunne ivaretas og publikum få gode tilbud innenfor trygge rammer. Til tross for dette har vi også i året som gikk måttet redusere, utsette eller avlyse en del planlagte arrangementer.

2021 har likevel vært et år med mange positive og betydelige fremskritt. På overordnet nivå vil stortingsmeldingen om museum gi en viktig retning for museene fremover. Mange tema som er viktige for Vest-Agder-museet tas opp: Samfunnsrollearbeidet, inkludering, bevaring av samlinger og bygningsmasse, ivaretagelse av teknisk-industrielle anlegg og museumsbanene. Museumsbanene er også prioritert i «Hurdalsplattformen».

Det har over tid vært arbeidet med nytt magasin for sikker oppbevaring av museets mange gjenstander – og i 2021 kom finansieringen på plass. Takket være økte tilskudd fra Kulturdepartementet, Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune vil museet rundt juletid 2022 kunne starte innflyttingen i nytt magasin. Det er en både spennende og krevende operasjon som står foran oss, men når jobben er gjort, vil samlingene være tilgjengelige på DigitaltMuseum og samfunnet vil få en helt annen tilgang for forskning og formidling.

I 2021 hadde Vest-Agder-museet gleden av å åpne lokalhistoriske utstillinger i både Flekkefjord og Mandal. I Mandal var utstillingen også museets «gave» til byjubileet – og den første utstillingen Vest-Agder-museet har bygd med bærekraft og gjenbruk som grunnprinsipp. Her er monterte laget av kasserte dørklass og utstillingsveggene av 600 plater tidligere brukt som emballasje. I Flekkefjord var involvering et bærende prinsipp i formidlingen. Lokalbefolkningen har aktivt bidratt til utstillingen, og den kan fornyes av publikum gjennom digitale flater.

Før sommeren åpnet nytt publikumsbygg ved Kristiansand kanonmuseum. Bygget inneholder kafé, museumsbutikk, klasserom/seminarrom, kontorer og toaletter. Bygget gir muligheter for nye publikumstilbud. Den universelle tilretteleggingen vil også åpne museet for nye grupper av besøkende.

Arbeidet med nytt museumsbygg på Odderøya har også kommet mange viktige steg fremover. I den nye stortingsmeldingen om museum er VAMs nye museumsbygg listet som ett av de prioriterte investeringsprosjektene. Etter sommeren bevilget Cultiva midler til prosjektet, og like før jul gjorde bystyret i Kristiansand det samme. Nå gjenstår først og fremst statens tredjedel av finansieringen før vi kan sette spaden i jorda.

Sommeren 2021 la dampskipet Hestmanden og Norsk krigsseilmuseum ut på en forsinket frigjøringsmarkering. Med stor innsats fra det frivillige miljøet i Kristiansand, langs kysten ellers og i godt samarbeid med fleksible ansatte realiserte Hestmanden sin første seilas for egen maskin og med egne sertifikater siden 1964, en reise som gikk fra Kristiansand til Troms, til Larvik og tilbake. Totalt var 13 000 besøkende om bord!

John Olsen
Direktør, Vest-Agder-museet

Ny lekepark på Kristiansand museum

Høydepunkter 2021

- D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum besøkte 13 byer fra Tromsø i nord til Larvik i sør på sitt forsinkede jubileumstokt. Over 14 000 mennesker har vært om bord i løpet av året.
- To nye lokalhistoriske basisutstillinger produsert i 2021: «Mandal – der elv møter hav» åpnet 20. juni på Mandal museum og «Fortellinger fra Flekkefjord» på Flekkefjord museum 11. desember.
- På Kristiansand kanonmuseum åpnet det nye besøksenteret for publikum på Kanondagen 27. juni.
- Lista museum fylte 100 år i 2021, og jubileet ble markert med en stor kunstutstilling på Nordberg fort med verk av kunstnere med tilknytning til Lista.
- «Identity on the Line», det store internasjonale samarbeidsprosjektet ledet av Vest-Agder-museet har hatt et intenst produksjonsår og høstet anerkjennelse fra Creative Europe.
- Setesdalsbanen feiret 125-årsjubileum med arrangementer, utstillinger og samarbeid med Setesdalsmuseet.
- Nærmere 6700 besøkende så koronautstillingen «#Innestengt» på Torvet i Kristiansand våren 2021. Film- og utstillingssamarbeid mellom Odderøya museumshavn og Barnefilmfestivalen.
- D/S Hestmanden deltok i juli som kulisser i innspillingen av storfilmen «Krigsseileren» på Laksevåg i Bergen.
- I Tingvatn fornminnepark kan publikum nå benytte trespråklig digital guide på mobiltelefon.
- Ny attraksjon på Kristiansand museum: Lekeplass med historisk bondegård med låve og gårdsdyr utskåret i tre.
- Digitalt kjellervindu på Gimle Gård formidler stedets historie til besøkende i parken og botanisk hage.
- På Sjølingstad Uldvarefabrik har kjelen fra 1909 blitt montert i kjelehuset.
- Appen «Museumsmysteriet» for barn, utarbeidet i samarbeid med Useum i Danmark, ble en suksess på Kanonmuseet.
- Planene for det nye museumsbygget på Odderøya ble promotert gjennom film produsert av Broomstick.
- Gimle Gård markerte Vilhelm Krag's 150-årsjubileum med foredrag i Malerisalen.
- Nyetablert verksted på Tingvatn fornminnepark sikrer formidling av håndbårne håndverkstradisjoner til publikum.
- Skeibrokutstillingen på Lista museum ble gjenåpnet i nye lokaler.
- Julemarked ble arrangert på Kristiansand museum i nydelig kaldt vintervær, 1500 gjester.
- Rekordstort antall gjenstander og fotografier registrert i Primus.

Styrets årsberetning 2021

VEST-AGDER-MUSEET IKS – formål, visjon og verdier

Vest-Agder-museet er organisert som et interkommunalt selskap med formål å organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kunst- og kulturhistorien. Museet har ansvar for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som gjennom avtaler er del av det konsoliderte museet.

Vest-Agder-museets slagord er Vi forteller din historie. Museets visjon – Sammen skal vi flytte grenser – gir retning for arbeidet i et framtidsrettet museum der medarbeidere, frivillige, ledelse, styre og eiere sammen skal by på det beste vi har og er, og foreta smarte veivalg for gode opplevelser og ny innsikt.

VEST-AGDER-MUSEETS KJERNEVERDIER ER:

EKTE – som betyr at vi holder det vi lover og er etterrettelige. Dette skal vi ytterligere forsterke gjennom originale gjenstander og historier som bekrefter og utfordrer. **KREATIVE** – som betyr at vi tar initiativ, er åpne, tenker nytt og er løsningsorienterte i møte med publikum, hverandre og omverdenen. Vi skal være et levende museum som berører og begeistrer.

VEST-AGDER-MUSEET IKS – organisasjon

Vest-Agder-museet IKS er et kulturhistorisk museum som ved utgangen av 2021 bestod av elleve avdelinger lokalisert i Flekkefjord, Farsund, Hægebostad, Lindesnes, Kristiansand og Vennesla. Avdelingene spenner over et bredt spekter, fra kulturhistoriske museer til teknisk-industrielle kulturminner. I tillegg kommer felles administrasjon og fagseksjonen, som har kontorer på Vestre Lasarett på Odderøya i Kristiansand. Både fagseksjonen og administrasjonen arbeider på tvers i museet, med felles faglige satsninger og administrative rutiner og støttefunksjoner.

Deltakere i Vest-Agder-museet var i 2021 Agder fylkeskommune og kommunene i tidligere Vest-Agder. Eierandel og deltakeransvar er fordelt slik:

- Agder fylkeskommune 50/100
- Kristiansand kommune 22/100
- Lindesnes kommune 7/100
- Flekkefjord, Farsund og Vennesla kommuner 5/100 hver
- Lyngdal kommune 2/100
- Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Åseral kommuner 1/100 hver

Museet skal bidra til at eierkommunene får et godt museumstilbud, og at det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet. Museet skal også gi faglig bistand

til andre museer eller samlinger som ikke er med i den konsoliderte enheten.

Alt arbeid i museet skal utføres i samsvar med ICOMs museumsdefinisjon og etiske regelverk.

REPRESENTANTSKAP OG STYRE

Representantskapet er Vest-Agder-museets høyeste myndighet og har 11 medlemmer, 1 medlem fra hver deltakerkommunen og 1 medlem fra Agder fylkeskommune. Arne Thomassen er valgt som representantskapets leder for perioden 2020–2024, med Margrethe Handeland som nestleder. Det ble avholdt 2 representantskapsmøter i 2021; 16. april og 6. desember. Første representantskapsmøte ble avholdt på Teams, mens andre møte ble avholdt som «hybridmøte» med både fysisk og digital deltakelse.

Vest-Agder-museet har et styre på 9 medlemmer med like mange varamedlemmer. 7 styremedlemmer velges av representantskapet, mens 2 velges av og blant de ansatte. Valgperioden er 2 år, og halve styret er på valg hvert år. For ansattrepresentantene er valgperioden 2 år.

STYREMEDLEMMER

Terje Damman – styreleder
Rune André Sørtveit Frustøl – nestleder
Hilde Charlotte Solheim
Kari Røyndlid
Anita S. Dietrichson
Aslak Wegge
Ingrid Louise Flatval
Judith Seland Nilsen – ansattrepresentant
Morten Rudolf Bomann – ansattrepresentant

VARAMEDLEMMER (VARAMEDLEMSLISTE)

Jan Seland (første varamedlem, møter fast i styremøtene)
Birte Simonsen
Jens Røed
Ingrid Williamsen
Jan Petter Gysland
Torunn Charlotte Nyberg
Øistein Hatlebakk
Birgit Gautschi – ansattrepresentant
Oliver Torkelsen – ansattrepresentant

Det har blitt avholdt 5 ordinære styremøter, hvorav 4 ble avholdt på Teams. Totalt har 53 saker blitt behandlet. Styret har gjennom året blitt holdt informert om virksomhetens økonomiske situasjon og økonomistyring. Styret har videre særlig vært involvert i saker knyttet til arbeidet med nytt museumsbygg på Odderøya og magasin

Ny lokalhistorisk utstilling på Flekkefjord museum

for Vest-Agder-museet. Revisor fra Agder kommunerevisjon deltok i styremøtet 25. februar 2021 under behandlingen av årsregnskap og styrets årsberetning 2020.

Styrene for Vest-Agder-museet, Aust-Agder museum og arkiv og Interkommunalt arkiv for Vest-Agder/Arkivsenter Sør gjennomførte felles møter både i 2018, 2019 og 2020. I 2021 førte koronarestriksjoner til at flere planlagte fellesmøter måtte utsettes/avlyses. 27. oktober møttes styrene og eierne av Vest-Agder-museet, Aust-Agder museum og arkiv og Arkivsenter Sør til et felles møte på hotell Caledonien i Kristiansand. Møtet var ledd i styrkingen av samarbeidet innenfor museumssektoren i Agder og arbeidet med å vurdere arkiv- og museumsstrukturen på Agder.

Ansatte, frivillige og arbeidsmiljø

ANSATTE OG FRIVILLIGE I VEST-AGDER-MUSEET

Ved årsskiftet 2021/2022 hadde museet 59 ansatte fordelt på totalt 51,85 årsverk. Vest-Agder-museet ønsker i størst mulig grad å bygge en fast stab for å ivareta det løpende arbeidet og for å sikre at den kompetansen som bygges opp, forblir i museet.

Imidlertid er museet også avhengige av midlertidige ansettelser knyttet til gjennomføring av prosjekter og ekstra satsninger. I museets høysesong øker antallet ansatte betydelig i form av fortellere/guidere, butikk-, kaféansatte og vedlikeholdsarbeidere. Også i 2021 har museet vært arena for arbeidspraksis og -trening for personer fra NAV og andre arbeidstiltaks-institusjoner.

Delingen av museet i regionene øst og vest videreføres, og representanter for regionene, sammen med leder for fagseksjonen, direktør og administrasjonssjef utgjør museets øverste ledergruppe. Også i 2021 har administrasjonssjefen fungert som leder for fagseksjonen. Øvrige avdelingsledere har deltatt i utvidet ledergruppe.

Flere av avdelingene i Vest-Agder-museet har venneforeninger som deltar direkte eller indirekte i driften. På Setesdalsbanen er de frivilliges innsats i togkjøringen avgjørende for driften i sommersesongen, og det legges ned en betydelig frivillig innsats også gjennom resten av året. På D/S Hestmanden bidrar D/S Hestmandens Venner med flere tusen dugnadstimer knyttet til vedlikehold, som mannskap ved seilinger og ikke minst i formidlingen av skipet og Norsk krigsseilmuseum. På de fleste avdelingene i museet bidrar frivillige krefter både faglig og sosialt til miljøene de er en del av, samtidig som de tilfører en verdifull innsats i form av

dugnad. Frivilliges innsats er i 2021 estimert å utgjøre mer enn 23 000 timer.

LIKESTILLING OG INKLUDERING

Vest-Agder-museet anser seg å være en arbeidsplass med likestilling mellom kjønn. Av 59 ansatte var 32 kvinner og 27 menn. Vest-Agder-museets styre besto i 2021 av 5 kvinner og 4 menn. Styret har på bakgrunn av denne kjønnsfordelingen ikke funnet det nødvendig å iverksette spesielle tiltak med hensyn til likestilling i virksomheten.

Museet praktiserer en inkluderende arbeidsgiverpolitikk og arbeider aktivt for å motvirke diskriminering.

ARBEIDSMILJØ (HMS) OG ARBEIDSMILJØUTVALG (AMU)

Styret anser at arbeidsmiljøet i Vest-Agder-museet er tilfredsstillende. Det bestrebes jevnlig og god intern informasjonsflyt og kontinuerlig kommunikasjon mellom ledelse og ansatte for å oppnå medvirkning og eierskap i prosessene. Det legges vekt på sosiale og faglige aktiviteter som kan bidra til et godt arbeidsfellesskap på tvers av fagområder og avdelinger og til et godt arbeidsmiljø generelt. Det har i løpet av året vært flere møter mellom de tillitsvalgte og ledelsen. Særlig i tilknytning til oppfølging av koronasituasjonen har dialogen vært tett.

Vest-Agder-museet er medlem og medeier i Agder Bedriftshelsetjeneste. I 2021 har bedriftshelsetjenesten bidratt med støtte i enkeltsaker, deltatt på vernerunder og gjennomført helse- og arbeidsmiljø-undersøkelser i fagseksjonen, på Kristiansand museum/Gimle Gård/Odderøya Museumshavn og på Setesdalsbanen. Det er i 2021 gjennomført vernerunder ved alle avdelingene. Forslag til tiltak er fulgt opp.

Vest-Agder-museet har et arbeidsmiljøutvalg (AMU), der også bedriftshelsetjenesten deltar. Det har vært avholdt 4 møter i AMU i 2021, der blant annet sykefravær, helse- og arbeidsmiljøundersøkelsene, vernerunder og andre tiltak i regi av bedriftshelsetjenesten samt saker av relevans for arbeidsmiljøet har blitt behandlet. Det ble ikke rapportert inn noen uhell eller uønskede hendelser til AMU i 2021.

Det totale sykefraværet i 2021 har ligget på 5,4 %, noe som ligger under museets målsetning på 5,6 %. Administrasjonen følger kontinuerlig opp sykefravær i samarbeid med avdelingslederne og bedriftshelsetjenesten, med fokus på å legge til rette for den enkelte sykmeldte og for å redusere sykefraværet.

PÅVIRKNING AV DET YTRE MILJØ

D/S Hestmanden har dampkjele med oljefyring og forurensar noe under seiling. Ved kai er skipet koblet til landstrøm for å begrense utslippene. Setesdalsbanens aktivitet er av en slik art at noe utslipp i forbindelse med museumstogkjøring er uunngåelig. På Sjølingstad Uldvarefabrik forekommer utslipp fra fyrkjelen, mens alt vaskevann som kan forårsake forurensning går gjennom renseanlegget før utslipp. Utover

dette bidrar ikke museets avdelinger til skadelig påvirkning av det ytre miljøet.

SAMFUNNSANSVAR, OPPLÆRING

Vest-Agder-museet har til enhver tid personer utplassert fra NAV til arbeidstrening. Museet ser på dette som et viktig samfunnsoppdrag.

Museets samarbeid med UiA er videreført i 2021. Dette er knyttet til «Humanister i praksis», hvor studentene får praktisk erfaring i ulike typer museumsarbeid. Museet og UiA samarbeider også om emnet «Formidlingspraksis» ved Fakultet for kunsthøgskolen, hvor formidling er hovedfokus i studentenes praksis ved museets avdelinger. Planlagte praksisperioder ble i 2021 dessverre avlyst grunnet koronapandemien.

Gjennom flere år har museet hatt tilbud om introduksjonskurs i historiske håndverksteknikker for elever ved Tangen videregående skole. Det arbeides med muligheter for en utvidelse av tilbudet. Museet har også hatt elev utplassert i praksis.

Museets fagkompetanse er mest rettet inn mot universitetsfagene, og ikke i samme grad mot utdanning på videregående nivå. Museet har derfor hatt begrenset kompetanse og muligheter for å ta inn læringer. Det er pågående dialog med fylkeskommunen om museet kan være praksisplass for elever hvor andre tar ansvar for at det totale kompetansekravet er oppfylt.

Utfordringer

COVID-19

Den pågående Covid-19-pandemien har også i 2021 virket inn på Vest-Agder-museets drift. Dette kan knyttes til flere forhold:

- Museene har etter pålegg fra myndighetene vært helt eller delvis stengt i lengre perioder. Også restriksjoner som krav om avstand og begrensninger i antall besøkende innendørs og på arrangementer har påvirket besøkstall og inntjening. Også Den kulturelle skolesekken og andre tilbud mot skoler og større grupper har tidvis vært pålagt redusert eller kansellert.
- Redusert tilstrømming av utenlandske turister har i stor grad rammet Setesdalsbanen, Kristiansand museum og Kristiansand kanonmuseum. På de to førstnevnte avdelingene medfører bortfall av cruiseturister en betydelig økonomisk svikt.
- På den positive siden, var Sørlandet også i 2021 en av regionene i Norge med flest norske turister.
- Statlige kompensasjonsordningen avhjalp det økonomiske tapet vesentlig, og kommunal/fylkeskommunal støtte bidro til at museet kunne gjennomføre flere viktige prosjekter, spesielt innenfor digitalisering.
- Stengte grenser som følge av Covid-19 har forsinket vedlikeholdsarbeidene ved Setesdalsbanen, hvor deler av arbeidet må utføres i England.
- Pandemien fortsetter og museet er spent på tilstrømmingen av internasjonalt besøk og cruiseturister i 2022.

Planene for nytt museumsbygg i Noddeviga på Odderøya (ill.: arkitektfirma Helen & Hard)

ØKONOMISK HANDLINGSROM

Museets begrensede økonomiske handlingsrom er en stor utfordring. De økonomiske rammene har lenge vært stramme. At staten de siste årene i tillegg har lagt til grunn EBA-reformen (effektiviserings- og avbyråkratiseringsreformen) også på kultursektoren, har gjort at museets økonomiske grunnfinansiering reelt sett er ytterligere forverret.

Det begrensede handlingsrommet gjør at museet ikke klarer å forvalte samlingene på en tilfredsstillende måte samt at publikumstilbudet er mer begrenset enn ønskelig. Styret arbeider for å øke statlig finansiering opp mot tidligere normtall på 60 %, samtidig som museet arbeider for å øke egeninntjening, både gjennom økte besøkstall, større salg til besøkende og gjennom tilskudd fra stiftelser og fond.

Museet har hatt godt uttelling av gaveforsterkningsordningen. Disse midlene har muliggjort ekstra satsninger eller fullfinansiering av prosjekter som vanskelig ville latt seg finansiere på annen måte. Gaveforsterkningsordningen utvikles fra 2022 og museet er spent på om og hvordan disse midlene vil komme museene til gode fremover.

OPPDATERTE MUSEUMSBYGG, PUBLIKUMSFASILITETER OG UNIVERSELL UTFORMING

Kulturhistorien skal være tilgjengelig for alle. I dag er universell utforming en stor utfordring ved mange av Vest-

Agder-museets avdelinger. Mange av museumsbyggene tilfredsstiller heller ikke dagens krav knyttet til klima, sikkerhet eller generelt arbeidsmiljø for ansatte. De gamle museumsbyggene gjør det også vanskelig å leie inn utstillinger fra andre museer. På Kristiansand kanonmuseum kom nytt publikumsmottak på plass i 2021, og avdelingen kan nå tilby gode publikumsfasiliteter og større parkeringsplass.

NYTT MUSEUMSBYGG PÅ ODDERØYA

Vest-Agder museet har gjennom flere år arbeidet for nytt museumsbygg i Kristiansand. Bygget skal være et møtepunkt for kulturhistorisk interesserte personer og miljøer, men også være et møtepunkt mellom museet og miljøer som ikke tradisjonelt har brukt museet. Sistnevnte ikke minst som del av museets samfunnsrollearbeid. Museet skal formidle regionens maritime historie, Kristiansands by- og regionhistorie og ha arealer til temporære- og vandreutstillinger.

Gjennom tidligere avsetning fra Agder fylkeskommune og bevilgninger fra Cultiva og Kristiansand kommune i 2021 er lokal og regional andel så godt som på plass. Fortsatt gjenstår den statlige bevilgningen.

SAMLINGSFORVALTNING, MAGASINSITUASJON OG REGISTRERING

Museet forvalter rundt 55 000 gjenstander og 220 000 foto. Da museet overtok forvaltningen av samlingene, var lite av

dette digitalt registrert. Dette er et tidkrevende, men prioritert arbeidsfelt for museet. Manglende registreringer utgjør også en sikkerhetsmessig risiko knyttet til dokumentasjon av type gjenstander, antall og plassering ved brann, naturskade eller innbrudd/tyveri.

Vest-Agder-museet har hatt blant landets dårligste oppbevaringsforhold for sine samlinger. I 2021 bevilget både Kulturdepartementet, Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune midler slik at nytt magasin kunne bygges. Dette vil vesentlig bedre oppbevaringsforholdene for samlingene, samt rasjonalisere forvaltningen gjennom at samlingene på magasin nå lokaliseres til kun to steder: Lista og Kristiansand. Nytt magasin overtas etter planen for jul 2022.

BYGNINGSVERN

Vest-Agder-museet forvalter 128 bygninger, hvorav 102 er freda/verneverdige bygg. Ca. 50 % av disse byggene har etterslep på vedlikehold. Med dagens ressurser klarer ikke museet både å løfte vedlikeholdet på de byggene som har store etterslep, samtidig som en holder et løpende vedlikehold på den øvrige bygningsmassen.

OVERFØRING AV HANDLINGSBÅREN KUNNSKAP

Vest-Agder-museet forvalter mange teknisk-industrielle kulturminner som fremdeles er i drift som f.eks. Sjølingstad Uldvarefabrik, Setesdalsbanen og D/S Hestmanden. Her er den handlingsbårne (immaterielle) kunnskapen essensiell for å kunne ta vare på, drifte og vedlikeholde maskiner, infrastruktur og utstyr på en tilfredsstillende måte. Det er viktig med kontinuitet i ansatte og opplæring for å sikre denne kompetansen for fremtiden. Handlingsbåren kunnskap er også sentral i museets arbeid med bygningsvern og bygningsrestaurering.

AVVIK MELLOM ÅRSREGNSKAP OG REGULERT BUDSJETT 2021

I tabellen under redegjøres det for de mest betydelige avvikene mellom årsregnskap og regulert budsjett 2021, for museet samlet (alle beløp i kroner):

HOVEDTALL – INNTEKTER:

Driftsinntekter:	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Regnskap 2020
Salgsinntekter	6 790 942	6 096 501	5 194 544
Leieinntekter	188 437	49 000	98 890
Tilskudd	74 579 461	74 548 444	72 013 065
Refusjoner inkl sykepengar	1 376 028	60 000	1 637 718
Mva ref.krav drift-komp	310 901	285 000	212 229
Sum driftsinntekter	83 245 770	81 038 945	79 156 446

Salgsinntekter: Salget er bedre enn budsjettet spesielt ved avdeling Kanonmuseet og avdeling Flekkefjord. Førstnevnte har hatt godt salg i nytt publikumsbygg, og i Flekkefjord er det solgt kunst i kommisjon, noe som ikke var budsjettet.

Leieinntekter: Knytter seg til utleie av lokaler i forbindelse med arrangement, i hovedsak ved Setesdalsbanen og Odderøya Museumshavn. Aktiviteten har vært vanskelig å forutse grunnet Covid-19, og har vært høyere enn forutsatt i budsjettet.

Tilskudd: Tilskuddene er i stor grad i henhold til regulert budsjett.

Refusjoner inkl. sykepengar: Vi budsjetterer ikke med refusjon grunnet generelt sykefravær. Noe lavere refusjon i 2021 enn året før.

Mva ref. krav drift-komp: Gjelder avdeling Tingvatn og avdeling Lista. Noe høyere aktivitet enn forutsatt i budsjettet.

DET PROSJEKTORGANISERTE MUSEET

Museets handlingsrom knyttet til ekstra vedlikehold, utstillinger, nybygg og andre utviklings- og fornyingsprosjekter er basert på prosjekttilskudd. Dette gjør at museet må tenke nytt når det gjelder organisering. Stadig mer av arbeidet er organisert i kortere eller lengre prosjekter, noe som både gir utfordringer med å bygge opp og ned organisasjonen, og økt gjennomtrekk av ansatte på kortere kontrakter. Styret i Vest-Agder-museet er opptatt av å sikre en stabil grunnbemanning.

Økonomiske forutsetninger og fortsatt drift

Styret betrakter Vest-Agder-museets økonomiske situasjon som utfordrende, spesielt med tanke på muligheter for videre utvikling og realisering av visjoner og mål. Det arbeides videre på flere områder for å endre situasjonen, både ved å oppnå økt økonomisk støtte fra offentlige tilskuddsytere på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig hold, og for å øke museets egeninntjening. Spesielt utgjør dagens ytelsesbaserte pensjonsordning en stor byrde for museets totale økonomi og handlingsrom.

ÅRETS RESULTAT

Årets inntekter i driftsregnskapet, inklusive finansinntekter og prosjekttilskudd fra offentlige og private tilskuddsytere, utgjorde i 2021 kr 83 245 770. I tillegg er det i investeringsregnskapet inntektsført investeringstilskudd mottatt i 2021 på kr 6 848 826. Tilsvarende utgjorde årets driftsutgifter, inklusive renteutgifter, kr 81 793 866. Til sammen gir dette, korrigert for avskrivninger, et netto driftsresultat på kr 3 638 455.

En av salongene på Gimle Gård

HOVEDTALL – DRIFTSUTGIFTER:

Driftsinntekter:	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Regnskap 2020
Driftsutgifter	16 425 200	17 534 746	13 202 698
Varekjøp	2 308 341	1 178 792	1 243 064
Lønn inkl. sosiale utgifter	42 656 352	43 177 380	40 041 390
Forbruksvarer og tjenester	3 108 295	2 745 376	2 113 289
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler	9 955 178	10 733 043	9 129 881
Inventar og utstyr	1 278 787	632 282	1 327 089
Mva betalt komp.ordningen	310 901	285 000	212 229
Tap på fordringer			-35 336
Aktiviteter/prosjekter	3 909 098	1 074 475	4 245 115
Avskrivinger	1 841 715	1 400 000	1 355 030
Totalsum driftskostnader	81 793 866	78 761 094	72 869 785

Driftsutgifter: Utgifter som forventet på de fleste avdelinger, men et mindreforbruk i forhold til budsjett for administrasjonsavdelingen gir positiv effekt i forhold til budsjett.

Varekjøp: Avvik mot budsjett skyldes mer innkjøp til cafe og butikk/kiosk-salg enn forventet i budsjettet.

Lønn og sosiale kostnader: Mindreforbruk av lønn skyldes et positivt premieavvik på pensjon på 2,4 millioner kroner.

Vedlikehold og utvikling driftsmidler: Det er noe lavere vedlikeholdskostnader på avdeling Setesdalsbanen og avdeling Kristiansand museum i forhold til det som er budsjettet, og dette kompenserer for et merforbruk i forhold til budsjett på avdeling Hestmanden.

Inventar og utstyr: Knytter seg til både drift og prosjekt på alle avdelinger. Posten har et negativt avvik i forhold til budsjett og det skyldes økt aktivitet i siste del av året.

Aktiviteter/prosjekter: Økningen skyldes prosjektet I-ON.Vest-Agder-museet leder prosjektet og har også fordeling av prosjektmidler til deltakerne. Regnskapsmessig behandling av fordelingen ble ikke klar før på slutten av året, og er derfor ikke hensyntatt i regulert budsjett.

HOVEDTALL - INVESTERINGSREGNSKAP:

Kapitalregnskap:	Regnskap 2020	Regulert budsjett 2020	Regnskap 2019
UTGIFTER			
Investering i inventar/ utstyr	472 981		1 274 349
Investering i bygg og anlegg	16 508 870	8 975 051	6 192 582
Investering i ek innskudd klp	94 831	110 000	99 386
Avsetning til bundne inv.Fond	2 753 157		2 627 078
Sum finansieringsbehov	19 829 839	9 085 051	10 193 395
FINANSIERING			
Tilskudd og refusjoner vedr. Investeringer	6 783 275	1 820 150	3 447 709
Kompensasjon for merverdiavgift	18 471		550 844
Overført fra driftsregnskapet	6 949 693	3 140 338	3 307 682
Bruk av bundet drifts- og inv fond	6 012 849	4 124 563	2 887 160
Sum finansiering	19 829 839	9 085 051	10 193 395

Investeringene knytter seg i hovedsak til ferdigstilling av nytt publikumsbygg på Kanonmuseet, herunder også parkeringsplass og tekniske anlegg. Det er også utført vesentlige reparasjon- og vedlikeholdsarbeider på Kristiansand museum, Setesdalsbanen og Hestmanden. En del av investeringsprosjektene var i utgangspunktet definert som driftsprosjekter, noe som medfører avvik mellom det som opprinnelig var budsjettet som investeringer og hva som faktisk er regnskapsført av investeringer. Dette gir også avvik i hva som er budsjettet som avsetninger til investeringsfond i forhold til hva som faktisk er avsatt til investeringsfond.

Tingvatn fornminnepark har samarbeidet med frivillige om rekonstruksjon av Snartemo II-sverdet

KULTURDEPARTEMENTETS GAVEFORSTERKNINGSORDNING

Vest-Agder-museet mottok i 2020 og 2021 flere private gaver som kvalifiserte til gaveforsterkning. Totalt fikk museet 1 966 798 kroner i gaveforsterkning utbetalt i 2021. De private gavene som danner grunnlag for gaveforsterkningen kom fra (i tilfeldig rekkefølge) Sparebankstiftelsen DNB, Sparebankstiftelsen SR-Bank, Sparebanken Sør Gavefond, Spareskillingsbanken, Leif Høegh Stiftelse, AKO Kunststiftelse, Polstjernefondet, Stiftelsen UNI og Stiftelsen Kristiansand kanonmuseum til ulike prosjekter i 2021.

GRUNNLAG FOR VIDERE DRIFT

Vest-Agder-museets egenkapital ved utgangen av 2021 utgjorde 94 millioner kroner, hvorav kapitalkonto

utgjør 59 millioner kroner, og der fri egenkapital avsatt i disposisjonsfond utgjør 12,8 millioner kroner.

16,3 millioner kroner er avsatt i bundne driftsfond, og 4,8 millioner kroner er avsatt i bundne investeringsfond. Styret anser museets likviditet for å være god.

Grunnet den reelle nedgangen i statlige driftsmidler, har Vest-Agder-museet svært begrenset økonomisk handlefrihet innenfor ordinære driftsmidler. Museet satser videre på økt egeninntjening og muligheten for å innhente offentlige og private prosjektmidler. Styret og ledelsen i museet mener derfor at forutsetningen for fortsatt drift og utvikling av museet er til stede. Årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Ammunisjonsjernbanen på Kristiansand kanonmuseum

Styret sier takk til ansatte, frivillige og samarbeidspartnere

Styret retter en stor takk til alle dedikerte ansatte og frivillige for solid innsats i en krevende tid. Gjennom utrettelig arbeid med planlegging og tilpasning til koronarestriksjonene har publikum fått sikre og gode museumsopplevelser også i 2021. Faglig høyt nivå og tilpasning til en mer digitalisert formidlingsform har resultert i god synlighet og god framdrift gjennom året.

Styret takker venneforeningene og eierstiftelsene for godt samarbeid. Spesiell takk til D/S Hestmandens Venner som i 2021 ikke bare stod for dugnadsinnsats knyttet til vedlikehold og istandsetting, men som førte skipet og Norsk krigsseilmuseum fra havn til havn på tokt i nærmere to måneder og underveis deltok i formidlingen av den viktige krigsseilerhistorien.

Museet sier også takk til så vel offentlige som private tilskuddsytere for samarbeidet i året som har gått. Andre samarbeidspartnere fra kulturinstitusjoner og næringsliv har bidratt inn i museets virksomhet og hatt stor betydning for realiseringen av en rekke prosjekter i museet i 2021.

Kristiansand, 24. februar 2022

Styret for Vest-Agder-museet IKS

Entré, Andorsengården
på Mandal museum

Den
lille
byen
med de
store kunstnerne

Til representantskapet i Vest-Agder-museet IKS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2021

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Vest-Agder-museet IKS som viser et netto driftsresultat på kr 3 638 455 og et regnskapsmessig mer-/mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2021, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til selskapet per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Agder Kommunerevisjon IKS
Postadr.: Postboks 4
4685 Nodeland
Hovedktr. Tollbodgata 37
Org.nr. 987 183 918

E-post: post@agderkomrev.no
Hjemmeside: www.agderkomrev.no
Telefon Kr.sand: 38 07 27 00
Telefon Evje: 977 60 455

Avd. Setesdal
Kasernevegen 19
4735 Evje

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

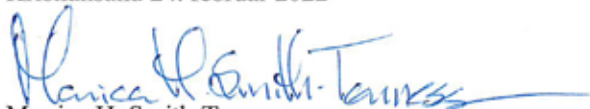
Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, om blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand 24. februar 2022

Monica H. Smith-Tønnessen
Statsautorisert revisor

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2021

HOVEDOVERSIKT REGNSKAP/BUDSJETT

<u>DRIFTSREGNSKAP</u>	Note	Regnskap 2021	Budsjett 2021	Regnskap 2020
Salgsinntekter		6 790 942	6 096 501	5 194 544
Leieinntekter		188 437	49 000	87 632
Andre driftsinntekter		0	0	11 258
Tilskudd	2	74 579 461	74 548 444	72 013 065
Refusjoner inkl sykepenger		1 376 028	60 000	1 637 718
Mva ref.krav drift-komp.		310 901	285 000	212 229
SUM DRIFTSINNTEKTER		83 245 770	81 038 945	79 156 446
Driftsutgifter	9	16 464 212	17 534 746	13 202 698
Varekjøp		2 302 546	1 178 792	1 243 064
Lønn og sosiale utgifter	8	45 083 402	43 177 380	39 306 520
Endring premieavvik	11	-2 427 050	0	734 870
Forbruksvarer og tjenester		3 108 295	2 745 376	2 113 289
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler		9 962 210	10 733 044	9 129 881
Inventar og utstyr		1 278 787	632 282	1 327 089
Mva betalt komp.ordningen		310 901	285 000	212 229
Aktiviteter/prosjekter		3 909 098	1 074 475	4 280 451
Tap på fordringer		-40 248	0	-35 336
Avskrivninger	10	1 841 715	1 400 000	1 355 030
SUM DRIFTSUTGIFTER		81 793 866	78 761 095	72 869 784
Brutto driftsresultat		1 451 903	2 277 850	6 286 663
Renteinntekter og utbytte		469 692	500 000	744 155
Sum eksterne finansinntekter		469 692	500 000	744 155
Renteutgifter og låneomkostninger		124 854	0	68 231
Avdrag på lån		0	0	0
Sum eksterne finansutgifter		124 854	0	68 231
Resultat eksterne finansieringstransaksjone		344 837	500 000	675 925
Motpost avskrivninger		1 841 715	1 400 000	1 355 030
NETTO DRIFTSRESULTAT		3 638 455	4 177 850	8 317 617
Brukt slik:				
Bruk av disposisjonsfond	7	3 602 729	772 376	416 375
Bruk av bundet driftsfond	7	7 704 496	1 197 647	10 053 040
Sum bruk avsetninger		11 307 225	1 970 023	10 469 415
Avsatt slik:				
Overført til investeringsregnskapet		6 949 693	3 140 338	550 844
Avsatt disposisjonsfond	7	5 719 909	3 007 535	10 793 307
Avsatt bundne driftsfond	7	2 276 078	0	7 442 882
Sum avsetninger		14 945 680	6 147 873	18 787 032
Regnskapsmessig mer/ mindreforbruk		0	0	0

VEST-AGDER-MUSEET IKS

Organisasjonsnr. : 989 072 048

ÅRSREGNSKAP 2021

INVESTERINGSREGNSKAP

Alle beløp i hele kroner

	Note	Regnskap 2021	Budsjett 2021	Regnskap 2020
Utgifter				
Investering i inventar/ utstyr		472 981	0	1 274 349
Investering i bygninger		16 508 870	8 975 051	6 192 582
Investering i EK innskudd KLP		94 831	110 000	99 386
Avsetning til bundne inv.fond	7	2 753 157	0	2 627 078
SUM FINANSIERINGSBEHOV		19 829 839	9 085 051	10 193 395
Finansiering				
Overført fra driftsregnskapet		6 949 693	3 140 338	550 844
Investeringstilskudd	2	6 783 275	1 820 150	3 447 709
Mva kompensasjon		18 471	0	0
Refusjon vedr investeringer		65 550	0	0
Bruk av bundet investeringsfond	7	6 012 849	4 124 563	
Bruk av bundet driftsfond		0	0	3 307 682
Bruk av disposisjonsfond		0	0	2 887 160
SUM FINANSIERING		19 829 839	9 085 051	10 193 395

VEST-AGDER-MUSEET IKS

HOVEDOVERSIKT BALANSEREGNSKAP

<i>Alle beløp i hele kroner</i>	<i>Note</i>	Regnskap 2021	Regnskap 2020
<u>EIENDELER</u>			
A. Anleggsmidler			
* EK innskudd KLP		981 078	886 247
* pensjonsmidler	11	52 545 481	44 747 618
* avskrivbare driftsmidler	10	55 184 676	40 063 011
<i>Sum anleggsmidler</i>		108 711 235	85 696 876
B. Omløpsmidler			
* kasse/bank	3	39 071 856	45 230 782
* kundefordringer		415 129	370 185
* forskuddsbetalte kostnader		150 612	121 833
* premieavvik	11	1 729 342	-
* andre fordringer	4	3 604 579	3 500 625
<i>Sum omløpsmidler</i>	6	44 971 518	49 223 425
SUM EIENDELER		153 682 753	134 920 301
<u>GJELD OG EGENKAPITAL</u>			
C. Egenkapital			
* urørlig egenkapital	1	1 000 000	1 000 000
* bundne drifts- og investeringsfond	7	21 092 700	29 780 809
* disposisjonsfond	7	12 823 611	10 706 431
* kapitalkonto	12	59 108 638	37 028 113
<i>Sum egenkapital</i>		94 024 948	78 515 353
D. Gjeld			
*Langsiktig gjeld		0	0
*Pensjonsforpliktelser	11	49 602 596	48 668 761
<i>Sum langsiktig gjeld</i>		49 602 596	48 668 761
*Kortsiktig gjeld			
* leverandørgjeld		3 296 250	1 299 647
* offentlig gjeld og feriepengar		6 092 628	5 623 690
* premieavvik	11	0	697 708
* annen kortsiktig gjeld	5	666 331	115 140
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>	6	10 055 209	7 736 186
<i>Sum gjeld</i>		59 657 805	56 404 947
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		153 682 753	134 920 301

Kristiansand, den 24. februar 2022

John Olsen
Daglig leder

Terje Damman
Styrets leder

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2021

VEST-AGDER- MUSEET IKS

0 – REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er ført i henhold til forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper av 1999.

Regnskapet er basert på et finansielt orientert system med hovedvekt på anskaffelse og bruk av midler til drift og investering med tilhørende finansiering av disse aktivitetene. Resultatet vises i form av en endring i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld).

Regnskap og budsjett er utarbeidet etter anordningsprinsippet: "Alle kjente utgifter/utbetalinger i året skal tas med drifts- og investeringsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapet avsluttes."

Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og bokføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

Kasse og bankbeholdninger er oppført med virkelige beløp. Kortsiktige fordringer er oppført til pålydende. Avdrag på lån utgiftsføres i driftsregnskapet. Ekstraordinære avdrag føres i investeringsregnskapet. Kortsiktig og langsiktig gjeld er oppført til pålydende.

Eiendeler og gjeld er vurdert i samsvar med regnskapsforskriftens §8 (bokført til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi). Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Aksjer er oppført til anskaffelseskost. Nedskrivning foretas til virkelig verdi dersom dette er nødvendig. I henhold til Regnskapsforskriften er ikke varebeholdning tatt med som en eiendel i balansen.

Anleggsmidler, dvs investeringer i faste eiendommer, anlegg, inventar og utstyr føres opp i balansen som eiendeler til anskaffelseskost. Tilskudd er ikke trukket fra. For å bli vurdert som en investering, må anskaffelsen ha en økonomisk levetid på minst 3 år, samt ha en anskaffelseskost på minst kr. 100.000. Avskrivninger føres både i driftsregnskapet og balansen. I driftsregnskapet føres avskrivninger som en driftsutgift og med en motpost før netto driftsresultat. Netto driftsresultat påvirkes dermed ikke av avskrivningene.

1 – EIERE

Agder fylkeskommune	kr	500 000
Kristiansand kommune	kr	220 000
Lindesnes kommune	kr	70 000
Flekkefjord kommune	kr	50 000
Farsund kommune	kr	50 000
Vennesla kommune	kr	50 000
Lyngdal kommune	kr	20 000
Kvinesdal kommune	kr	10 000
Åseral kommune	kr	10 000
Hægebostad kommune	kr	10 000
Sirdal kommune	kr	10 000
Sum innbetalt urørlig egenkapital	kr	1 000 000

2 – TILSKUDD

Driftstilskudd	2021	2020
Driftstilskudd fra Kulturdepartementet	29 100 000	23 445 000
Driftstilskudd fra Agder Fylkeskommune	11 901 000	11 588 000
Ekstra tilskudd fra Agder Fylkeskommune	2 570 000	2 520 000
Driftstilskudd fra kommunene	10 416 292	9 925 400
Ekstratilskudd fra kommunene	1 322 500	2 200 000
Tilskudd fra Kulturrådet/KKD Ekstra ¹	3 188 323	3 640 000
Tilskudd fra Kulturdepartementet til D/S Hestmanden		5 000 000
Tilskudd fra Bane NOR/Norsk Jernbanemuseum	3 832 826	3 200 000
Tilskudd fra Agder Fylkesk./Riksantikv. til Sjølingstad Uldvarefabrikk	4 035 178	3 686 910
Øvrige tilskudd ²	8 213 341	6 807 755
Sum Driftstilskudd	74 579 461	72 013 065
¹ Inkludert gaveforsterkning fra Kulturdepartementet kr. 1 369 823		
² Inkludert tilskudd fra stiftelser kr. 2 487 699 og tilskudd I-ON Kr. 5 120 642		

Investeringsstilskudd	2021	2020
Investeringsstilskudd fra Kulturdepartementet	1 900 000	
Investeringsstilskudd fra Kommuner		1 250 000
Investeringsstilskudd fra Agder fylkeskommune	570 000	1 250 000
Gaveforsterkning fra Kulturdepartementet	596 975	
Investeringsstilskudd fra Stiftelser	3 085 400	190 709
Investeringsstilskudd fra andre private	630 900	757 000
Sum Investeringsstilskudd	6 783 275	3 447 709

3 – BANKINNSKUDD

Kasse og bankinnskudd pr 31.12.2021 utgjør kr 39.071.856, herav kr 1.444.342 i bundne skattetreks midler.

4 – ANDRE FORDRINGER

	2021	2020
Til gode tilskudd	2 019 364	2 460 382
Til gode ordinær MVA	1 256 437	961 147
Til gode MVA-kompensasjon	328 670	14 096
Påløpne ikke fakt.inntekter	-	65 000
Kortsiktige fordringer ansatte	108	-
Sum andre fordringer	3 604 579	3 500 625

5 – ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Annen kortsiktig gjeld utgjør kr 666.331 og gjelder periodisering av kostnader.

6 – ARBEIDSKAPITALEN

	2021	2020
Omløpsmidler	44 971 518	49 223 425
- Kortsiktig gjeld	10 055 209	7 736 186
= Arbeidskapital	34 916 309	41 487 239
Endring arbeidskapital i balansen	- 6 570 930	4 199 009
Inntekter driftsregnskap	83 245 770	79 156 446
Inntekter investeringsregnskap	6 867 297	3 447 709
Innbetalinger fra eksterne finanstransaksjoner	2 311 406	2 099 185
Sum anskaffelse av midler	92 424 472	84 703 340
Utgifter driftsregnskap	81 793 866	72 869 784
Utgifter investeringsregnskap	17 076 682	7 566 317
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	124 854	68 231
Sum anvendelse av midler	98 995 402	80 504 331
Endring ubrukte lånemidler	-	-
Endring arbeidskapital i bevilgningsregnskapet	- 6 570 930	4 199 009

7 – FOND

	Saldo 01.01.21	Bruk av fond	Avsetning til fond	Saldo 31.12.21
Disposisjonsfond	10 706 431	-3 602 729	5 719 909	12 823 611
Bundne driftsfond	21 708 803	-7 704 496	2 276 078	16 280 385
Bundne investeringsfond	8 072 006	-6 012 849	2 753 157	4 812 314
Sum Fond	40 487 240	-17 320 074	10 749 144	33 916 310

Disposisjonsfond

	Pr 01.01.2021	Bruk av disp fond	Avsetning til disp fond	Pr. 31.12.2021
Avd 1 Museumshavn	227 245	-29 560		197 686
Avd 2 Sjølingstad	671 541		218 223	889 764
Avd 3 Kristiansand Museum	559 086		71 729	630 815
Avd 4 Setesdalsbanen	-43 037		158 031	114 994
Avd 5 VAM Administrasjon	6 121 011	-721 441	3 278 224	8 677 793
Avd 6 Lista	297 369	-47 610		249 759
Avd 7 Mandal	276 758		5 824	282 582
Avd 8 Flekkefjord	718 255	-111 086		607 169
Avd 9 Gimle Gård	695 670	-276 891		418 779
Avd 10 Kanonmuseet	1 038 811	-2 416 142		-1 377 331
Avd 11 Fagseksjonen	-1 025 377		649 496	-375 881
Avd 12 Hestmanden	772 526		1 322 158	2 094 684
Avd 13 Tingvatn	290 337		2 265	292 602
Avd 14 I-ON	106 238		13 958	120 195
TOTALT	10 706 431	-3 602 729	5 719 909	12 823 611

Spesifikasjon av bundne fonds:

A. Bundne driftsfond

	Pr 01.01.2021	Bruk av bundne driftsfond	Avsetning til bundne driftsfond	Pr. 31.12.2021
Avd 1 Museumshavn	20 252			20 252
Avd 2 Sjølingstad	107 740			107 740
Avd 3 Kristiansand Museum	888 233	-158 779	919 411	1 648 864
Avd 4 Setesdalsbanen	3 926 768	-2 696 961		1 229 807
Avd 5 VAM Administrasjon	3 957 414	-797 229		3 160 185
Avd 6 Lista	100 000			100 000
Avd 7 Mandal	2 000 962	-31 760	428 017	2 397 219
Avd 8 Flekkefjord	46 000			46 000
Avd 9 Gimle Gård	0			0
Avd 10 Kanonmuseet	67 028	-67 028		0
Avd 11 Fagseksjonen	1 416 893		143 620	1 560 513
Avd 12 Hestmanden	8 179 516	-3 512 937		4 666 580
Avd 13 Tingvatn	0			0
Avd 14 I-ON	997 997	-439 802	785 030	1 343 225
TOTALT	21 708 804	-7 704 496	2 276 078	16 280 385

B. Bundne investeringsfond

	Pr 01.01.2021	Bruk av bundne inv.fond	Avsetning til bundne inv.fond	Pr. 31.12.2021
Avd 1 Museumshavn	0			0
Avd 2 Sjølingstad	126 627			126 627
Avd 3 Kristiansand Museum	714 000	-1 668 672	1 900 000	945 328
Avd 4 Setesdalsbanen	201 453	-168 000	853 157	886 610
Avd 5 VAM Administrasjon	2 905 363	-51 614		2 853 749
Avd 6 Lista	0			0
Avd 7 Mandal	0			0
Avd 8 Flekkefjord	0			0
Avd 9 Gimle Gård	0			0
Avd 10 Kanonmuseet	4 124 563	-4 124 563		0
Avd 11 Fagseksjonen	0			0
Avd 12 Hestmanden	0			0
Avd 13 Tingvatn	0			0
Avd 14 I-ON	0			0
TOTALT	8 072 006	-6 012 849	2 753 157	4 812 314

8 – LØNN OG GODTGJØRELSE TIL LEDENDE STILLINGER

Stilling	Fastlønn inkl feriepenger	Andre Godtgjørelser	Sum
Direktør/daglig leder *	Kr 957.237	Kr 8.968	Kr 966.205
Styret	-	Kr 359.450	Kr 359.450

*) Direktøren har samme pensjonsvilkår som øvrige ansatte i Vest-Agder-Museet.

9 – GODTGJØRELSE TIL REVISOR

Honorar eks mva:	2021
Revisjonshonorar	239 688
Bistand	137 062
Sum	376 750

10 – ANLEGGSMIDLER

	Utstyr, maskiner og transportmidler		Faste eiendommer og anlegg			Totalt
Ansk.kost 01.01	1 652 652	6 300 212	11 172 562	1 167 726	26 549 446	46 842 598
Tilgang i året	808 626	2 786 811	642 712		12 725 232	16 963 380
Avgang i året						0
Akk kostpris 31.12.	2 461 278	9 087 023	11 815 274	1 167 726	39 274 678	63 805 979
Akk avskrivning 31.12.	-1 019 500	-1 611 203	-2 318 102	-116 769	-1 714 013	-6 779 587
Årets avskrivninger	-330 530	-534 990	-529 749	-29 193	-417 252	-1 841 714
Bokført verdi 31.12.	1 111 247	6 940 829	8 967 423	1 021 764	37 143 413	55 184 678
Avskrivningstid	5 år	10 år	20 år	40 år	50 år	

11 – PENSJONSFORPLIKTELSE

Vest-Agder museet IKS har pensjonsordning for sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP)

De kommunale forskriftene fikk i 2002 nye bestemmelser for regnskapsføring av pensjon. Disse går i korthet ut på at de løpende utgifter i driftsregnskapet tilpasses et gjennomsnittsnivå basert på beregninger av netto pensjonskostnad. Forskjellen mellom betalt premie og netto pensjonskostnad utgjør premieavviket, som igjen gir resultateffekt.

Det er også i 2021 foretatt en aktuarberegning av premieavviket, pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene. Endring premieavviket er inntektsført i regnskapsåret.

Netto driftsresultat for 2021 er bedret med den totale endringen på kr 2.427.050.

Pensjonsmidlene dekker nå de fremtidige pensjonsforpliktelser, og fremkommer av post netto pensjonsforpliktelse. Premieavviket har en amortiseringsperiode på 1 år.

Årets netto pensjonsutgifter Beløp i kroner	KLP
Nåverdi årets pensjonsopptjening	4 006 427
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	1 480 751
Brutto pensjonsutgifter	5 487 178
Forventet avkastning pensjonsmidler	-1 717 044
Netto pensjonsutgift	3 770 134
Amortisert premieavvik	-611 488
Administrasjonsutgifter	166 769
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter og amortisert premieavvik	3 325 415

Beregnet premieavvik Beløp i kroner	KLP
Innbetalt pensjonspremie (inkl adm)	5 452 540
Administrasjonsutgifter	-166 769
Netto pensjonskostnad	-3 770 134
Premieavvik	1 515 637
Arbeidsgiveravgift (14,1%)	213 705
Premieavvik inkl arbeidsgiveravgift (14,1%)	1 729 342

Pensjonsforpliktelse Beløp i kroner	KLP
Pensjonsforpliktelse 01.01	48 184 203
Årets pensjonsopptjening	4 006 427
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse	1 480 751
Utbetalte pensjoner	-1 745 679
Årets pensjonsopptjening, renter og utbetalinger	3 741 499
Pensjonsforpliktelse 31.12. uten estimatavvik	51 925 702
Amortisering estimatavvik - forpliktelse	-1 959 437
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat	49 966 265
Gjenstående amortisering - forpliktelser	0
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12 - estimat full amortisering	49 966 265
14,1% arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	-363 669
Pensjonsforpliktelse i balansen	49 602 596

Pensjonsmidler Beløp i kroner	KLP
Pensjonsmidler 01.01	44 747 618
Årets forventede avkastning	1 717 044
Årets premieinnbetaling ekskl adm. utgifter	5 285 771
Årets utbetaling av pensjon	-1 745 679
Årets avkastning, premieinnbet., pensjonsutbetalinger	5 257 136
Pensjonsmidler 31.12. uten estimatavvik	50 004 754
Amortisering estimatavvik - midler	2 540 727
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat	52 545 481
Gjenstående amortisering - midler	0
Brutto pensjonsmidler 31.12 - estimat full amortisering	52 545 481

Netto pensjonsforpliktelse Beløp i kroner	KLP
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser	2 579 216
Arbeidsgiveravgift, 14,1%	363 669
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser inkl arbeidsgiveravgift	2 942 885

Aktive medlemmer	70
Antall pensjonister	38
Forventet avkastning	3,50 %
Diskonteringsrente	3,00 %
Forventet lønnsvekst	1,98 %
G-regulering	1,98 %
Forventet pensjonsregulering	1,22 %
AFP-uttak	Ikke oppgitt

12 – KAPITALKONTO

DEBET		KREDIT	
01.01.2021 Balanse (underskudd i kapital)	0	01.01.2021 Balanse (kapital)	37 028 113
Debetposter i året:		Kreditposter i året:	
Avskrivninger	1 841 715	Investert i anleggsmidler	16 963 380
Nedskrivninger	0	EK tilskudd pensjonsordning	94 831
Reduksjon pensjonsforpliktelse	1 782 062	Økning pensjonsmidler	7 797 863
Endring AGA netto pensjonsforpl.		Endring AGA netto pensjonsforpl.	848 227
31.12.21 Balanse Kapitalkonto	59 108 638	31.12.20 Balanse (underskudd i kapital)	0

Årsmelding fra Vest-Agder-museet

FORNYING

Vest-Agder-museet er i kontinuerlig utvikling og endring innenfor alle deler av virksomheten. Arbeidet med samlingsforvaltning blir mer strømlinjeformet og digitalisert, det er økt fokus på forskning og kunnskapsutvikling og publikum involveres stadig mer i museets publikumstilbud. Covid-19 har også i 2021 satt sitt preg på museets virksomhet, men til tross for dette har arbeid pågått med nye fasiliteter for publikum og ansatte, i tillegg til at for eksempel Hestmanden har gjennomført sin første seilas for egen maskin og med egne sertifikater. Nye prosjekter og de lokalhistoriske utstillingene i Flekkefjord og Mandal bidrar til at Vest-Agder-museet opprettholder og aktualiserer sin relevans både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

COVID-19, NYE FORMIDLINGSKANALER OG DIGITALISERING

Covid-19 har påvirket kulturlivet i Norge også i 2021. Museet har fortsatt å tenkt nytt når det gjelder kontakt med publikum og det har vært stort fokus på smittevern. Utgangspunktet har imidlertid hele tiden vært at mest mulig av aktivitet og arrangementer skulle gjennomføres. «Den store museumsdagen» og «Sjøen for alle» ble avlyst, mens f.eks. Familiedagen på Kristiansand museum og julemarkeder kunne gjennomføres med redusert antall deltakere.

Avstandskrav har gitt redusert kapasitet på Setesdalsbanen, mens D/S Hestmandens seilas ble gjennomført innenfor strenge smittevernrutiner med 13 000 besøkende. Museets tradisjonelle påskearrangementer måtte avlyses – i stedet ble det solgt materialpakker og lagt ut instruksjonsvideoer, slik at publikum kunne lage sine egne «påskeaktiviteter» hjemme. Museet har vært opptatt av kvalitet i formidlingen, uavhengig av formidlingsform. Arbeidet med digital skilting og digitale rundløyper er videreført. Et digitalt utforskningsspill for de yngre er fullført på Kanonmuseet.

Museets internkommunikasjon er også vesentlig endret gjennom ustrakt bruk av videokonferanser og digitale møteplasser.

NYTT MUSEUMSBYGG OG MAGASINER

Vest-Agder-museet arbeider for å etablere nytt museumsbygg og magasin i Kristiansand. VAM har vært blant museene i landet med dårligst oppbevaringsforhold for sine gjenstander. Høsten 2021 bevilget Kulturdepartementet, Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune midler til nytt magasin. Dette vil være innflytningssklart høsten 2022. Museumsbygget på Odderøya vil primært være et formidlingsbygg. I tillegg til rom for utstillinger og undervisning, vil bygget inneholde verksted for utstillingsproduksjon og konservering. Utstillingene kan deles i tre kategorier: En permanent by- og regionhistorisk utstilling,

en båthall til utstillinger om områdets maritime historie og plastbåtenes historie, og til sist lokaler for vandretustillinger/ temporære utstillinger. Bygget skal i tillegg være en møteplass mellom VAM som institusjon og det frivillige miljøet i regionen. Museet har i 2021 arbeidet videre med formidlingsinnhold og finansiering.

BEDRE PUBLIKUMS- OG VERKSTEDSFASILITETER

Vest-Agder-museet arbeider med utfordringer knyttet til publikumsfasilitetene ved flere av sine museer:

- Nytt publikumsmottak ved Kristiansand kanonmuseum ble ferdigstilt i 2021.
- Mulighetsstudiet for utvikling av Andorsengården i Mandal ble levert før jul i 2020. På grunn av Covid-19 er presentasjon for politikerne utsatt. Ny rullestolrampe har bedre adkomsten noe.
- Behov for bedre verkstedsfasiliteter ved Setesdalsbanen er meldt inn til Jernbanedirektoratet.
- Publikumsbygget ved Kristiansand museum er utdatert. Det vil bli startet opp arbeid med å utrede nytt bygg tilpasset fremtidig drift.

AKTIV SAMFUNNSROLLE

2021 har vært et aktivt år for det internasjonale samarbeidsprosjektet «Identity on the Line» (I-ON), som Vest-Agder-museet leder. Prosjektet er støttet av EU-programmet Creative Europe, og VAM jobber tett sammen med fem andre museer og ett universitet i Sverige, Danmark, Polen, Litauen, Slovenia og Kroatia.

Museumsansatte fra alle deltagende institusjoner har totalt intervjuet 164 mennesker som ble berørt av syv ulike migrasjonsprosesser i Europa samt deres etterkommere. I 2021 ble de første tre av totalt åtte utstillinger åpnet og fellesutstillingen som skal vandre gjennom 10 til 12 europeiske land ble sendt til trykkeriet. Videre har det blitt jobbet med produksjonen av flere filmer og en felles publikasjon. Et felles møte med alle partnere har funnet sted i Kroatia og Slovenia i september 2021.

Vest-Agder-museets delprosjekt i I-ON, dokumentasjons- og utstillingsprosjektet «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen», har blitt ferdigstilt og en vandretustilling samt tilhørende utstillingskatalog har blitt forberedt. For å kunne følge opp våre funn fra dette delprosjektet har vi søkt Kulturråd om forskningsmidler. I oktober 2021 kom beskjeden at søknaden har blitt innvilget, og Vest-Agder-museet leder det nye forskningsprosjektet «Hva skjer med det ufortalte? Hemmeligheters langtidskonsekvenser i et intergenerasjonelt perspektiv» fram til utgangen av 2023. Våre samarbeidspartnere er Gjenreisningsmuseet og UiT, Norges arktiske universitet.

Nytt publikumsbygg på Kristiansand kanonmuseum (Foto: Felix Nyberg, Forsvarsbygg)

Videre ble Vest-Agder-museets prosjekt «Sammen om fortellingen – lokalt og internasjonalt», som ble støttet av Kulturrådet gjennom samfunnsrolleprogrammet (2018–2021), avsluttet i 2021. Målet med prosjektet var å forankre samfunnsrollen internt i museet og å åpne opp for inkludering og involvering av eksterne, noe vi mener å ha nådd.

Vest-Agder-museet har også i 2021 fulgt opp inkluderingstiltaket med utdeling av årskort til familier med økonomiske utfordringer. Vi har også en ordning med gratis kort til flyktninger. I 2021 leverte vi ut 60 årskort og 100 flyktningekort.

ØKT SAMARBEID INNENFOR DET SAMMENSLÅTTE FYLKET

Vest-Agder-museet og Aust-Agder-museum og arkiv har en lang tradisjon for tett og godt samarbeid. Styrene for de to museene, samt Arkivsenter Sør IKS (tidligere Interkommunalt arkiv Vest-Agder) hadde i 2018 og 2019 flere felles møter. Ambisjonen var å videreføre dette med to årlige møter, men Covid-19 og smittevernrestriksjoner satte en stopper for dette. Regionplan Agder 2030 har som mål å vurdere arkiv- og museumsstrukturen på Agder og om denne er hensiktsmessig organisert. Det ble i 2021 gjennomført et heldags felles eiermøte sammen med styrene fra de tre institusjonene. På møtet deltok også Kulturdepartementet, Kulturrådet, Arkivverket og Telemark og Vestfold fylkeskommune med innlegg, i tillegg til noen av kommunene og institusjonene. Museene samarbeider for øvrig allerede om samlingsforvaltning (magasin), bygningsvern, forskning og formidling.

FAGLIGE PRIORITERINGER

Vest-Agder-museet har definert fem tematiske hovedområder i gjeldende strategiske plan: Militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes egenhistorie/ lokalhistorie. Fokuset gjelder for alle arbeidsområder, dvs. forskning, forvaltning, formidling og fornying. Rollen som aktiv samfunnsaktør er den røde tråden og tilnærmingmåten i alt arbeid ved institusjonen og nevnes derfor ikke som tematisk hovedområde. Museets slagord er «Vi forteller din historie».

MILITÆRHISTORIE

I januar 2021 kom boka «Batterie Vara 1941–1945» fra trykken. Publikasjonen dokumenterer anlegget og historien til kystfortet på Møvik. På grunn av koronasituasjonen ble presentasjon av boka avholdt i juni, i det nyåpnede publikumsbygget på Kanonmuseet. Det ble utarbeidet et formidlingsopplegg og montert relevant interiør i form av kartplater, uniformmontere og en animasjon for visning på skjerm, som viser fortet slik det framstod under krigen. Det har videre vært arbeidet med å åpne kanonbunker IV, som ny attraksjon på Kanonmuseet, samt unngå nedbygging av den historisk verdifulle bunker 620 i Kapelldalen.

På Odderøya har arbeidet med å åpne Haubitsanlegget for publikum fortsatt, i samarbeid med Odderøyas Venner. Dette er en tidkrevende prosess, fordi anlegget er både gammelt og stort.

Museet bruker i tillegg mye tid på rådgivning og formidling omkring militær historie og kulturminner, til både offentlige og private aktører.

Odderøya museumshavn

INDUSTRIHISTORIE

Vest-Agder-museets arbeid med industrihistorie i 2021 har foregått på ulike plan og områder:

- Nettverksarbeid og prosjekter: Vest-Agder-museet har deltatt i nasjonalt nettverksarbeid: «Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie» og «Teknologi- og industrihistorie». Museet er representert i arbeidsgruppe for et forskningsprosjekt om tilknytningsformer i arbeidslivet i et historisk perspektiv (støttet av Kulturrådet). Vi deltar også i et treårig, kulturrådstøttet prosjekt knyttet til minner.no, hvor industriminne er vårt bidrag inn.
- Arbeidet med Industrihistorisk senter er videreført og museet har hatt befaring med sikring av gjenstander og dokumentasjon etter Saanums Sepefabrikk i Mandal.
- Formidling: VAMs skulle holdt flere foredrag for eksterne aktører der tema har vært ulike sider ved industrihistorien, disse er blitt avlyst pga. Covid-19.
- Samarbeid med Riksantikvaren (RA): Det teknisk og industrielle kulturminnet Sjølingstad Uldvarefabrik ble fredet etter kulturminneloven i 2019. VAM og Sjølingstad Uldvarefabrik var en av stifterne av foreningen «Norsk industriarv».

MARITIM HISTORIE MED VEKT PÅ PLASTBÅTHISTORIE

Vest-Agder-museet skulle etter planen delta på båtmessen «Sjøen for Alle» også i 2021, men dessverre ble denne avlyst også i år pga. Covid-19.

Et viktig arbeid som ble påbegynt i 2021 var å få inkludert plastbåter i verneplan for større fritidsbåter og verneplan for små åpne båter. Vest-Agder-museet jobber aktivt sammen med Forbundet Kysten, Norboat og Oslofjordmuseet for å få inkludert plastbåter i de nevnte verneplanene. Museet har i

2021 sikret seg en historisk plastbåt til egen samling. Dette er en Skibspplast Sportsmann 13 (1970). Båten er svært original og kan med relativt enkle grep bli et flott utstillingsobjekt i Odderøya museumshavn.

I Odderøya museumshavn har det sommeren 2021 vært en flytende utstilling av både tre- og plastbåter. Utstillingen besto av 19 historiske plastbåter og 20 historiske trebåter. Utstillingen var tilgjengelig i perioden 1. juni – 31. august. «Plastikk», den årlige regattaen for klassiske plastbåter som avholdes siste søndag i august, ble pga. Covid-19 også i 2021 gjennomført som et «Poker Run» med 16 båter til start. I tillegg til å besvare daglige publikumshenvendelser, har museet jobbet aktivt med å sikre viktig arkivmateriale. Vest-Agder-museet har overtatt arkivet etter Skibspplast (ca. 90 hyllemeter) som skal ordnes og deponeres hos Aust-Agder museum og arkiv (AAMA). Til prosjektet har AAMA fått 350 000 kroner i arkivutviklingsmidler.

BYGNINGSVERN OG BYGGESKIKK

Med utgangspunkt i sine 102 fredede eller verneverdige bygg er Vest-Agder-museet en kompetanseinstitusjon innen byggeskikk og bygningsvern. Innenfor gjeldende økonomiske rammer skal museets arbeid være knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kompetanseheving blant egne håndverkere og overføring av kunnskap internt i museet. I tillegg skal museet arbeide for eksterne kurs og kompetansespredning i håndverkmiljøet på Agder og rekruttering til restaureringshåndverkerfaget. Dette gjøres gjennom samarbeid med avdeling for kulturminnevern og kulturturisme (tidligere fylkeskonservatoren) i Agder fylkeskommune, videregående skole samt arrangementer som håndverkskaféer og kursvirksomhet. For tiden har istandsetting av museets egen bygningsmasse førsteprioritet.

Museet har i 2021 arbeidet aktivt med istandsetting av antikvariske bygg ved de fleste av museets avdelinger. Dette er dels gjort med egne ansatte og dels med innleide personer eller firma.

Koronapandemien la ellers en demper på den utadrettede virksomheten i 2021.

BESØKSSTEDENES HISTORIE

Besøksstedene har et naturlig fokus på sin egen historie og/eller historien til sine lokalområder, noe som kommer til uttrykk i utstillinger, aktiviteter og prosjekter.

I forbindelse med at Mandal by var 175 år i 2021 åpnet museet ny lokalhistorisk utstilling i Andorsengården. Dette er for tiden arealmessig den største utstillingen i museet. Utstillingen har også et viktig bærekraftsperspektiv gjennom gjenbruk av materialer, glass til monter osv.

I 2021 åpnet også ny lokalhistorisk utstilling i Flekkefjord. Denne forteller også historien om byens tilblivelse – og mange historier fra byen og regionen rundt. Utstillingen har i stor grad involvert lokalbefolkningen som har bidratt med gjenstander, foto og historier – men også i innlesing av historier til lyd og film.

I forbindelsen med Lista museum sitt 100 års jubileum avholdt museet utstillingen «Lista i kunsten», hvor kunstnere som enten hadde arbeidet på Lista eller med Listalandskapet som inspirasjon ble invitert til å stille ut. Billedkunstner Alfred Waagsvold var kurator.

Ved Tingvatn fornminnepark ble utstillingen knyttet til folkevandringstid rustet opp og et hittil ukjent intervju (lydfil) med en av finnerne av Snartegrava ble redigert og biledsatt.

I forbindelse med Setesdalsbanens 125-årsjubileum ble det laget flere mindre utstillinger, både om banens historie – og om det rullende materiellet ved banen. Sistnevnte, med utgangspunkt i lokomotiver og vogner i modell fungerte også som en vandreutstilling på høsten.

BESØKSTALL

Samlet besøk ved Vest-Agder-museet i 2021 var nærmere 90 000 gjester. Også i år har museet fått merke virkningene av koronapandemien, men lettelser i restriksjonene i sommersesongen og utover høsten har bidratt til en merkbar økning (ca. 50 %) i besøkstallet sammenliknet med 2020. Økningen skyldes i første rekke D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum, som i 2021 gjennomførte det utsatte jubileumstoktet, og for egen maskin besøkte 13 byer fra Tromsø i nord til Larvik i sør. Hestmanden, med sine 14 000 besøkende, sto alene for halvparten av økningen i Vest-Agder-museets besøkstall fra 2020 til 2021. Vi har også hatt et betydelig oppsving i besøk utenfor museets avdelinger, men her er beregningene av besøkstall noe mer usikre. Rundt 6700 mennesker så Odderøya museumshavns koronautstilling, #innstengt, på Torvet i Kristiansand i april/mai. Utstillingen var en del av et større samarbeid med Barnefilmfestivalen. Også modelltog-utstillingen på Vennesla bibliotek, flyfotoutstilling på Torvet og juletreutstilling i Rådhuskvartalet i Kristiansand var populære tilbud i 2021.

BESØKSTALL VED AVDELINGENE:

Totale publikumstall pr. avdeling	2017	2018	2019	2020	2021
Kristiansand museum	18 190	13 408	14 418	4189	6 253
Odderøya museumshavn	4 885	7 727	6 720	3 350	2 4031
Kristiansand kanonmuseum	10 285	8 890	10 969	12 192	11 126
Gimle Gård	3 175	2 909	3 100	145	1 583
Setesdalsbanen	28 599	21 821	20 155	7 057	7 387
Mandal museum (inkl. Vigeland Hus)	9 420	4 392	5 293	3 576	4 611
Sjølingstad Uldvarefabrik	8 910	7 743	8 603	6 704	5 383
Lista museum	16 775	15 673	18 375	12 872	13 353
Flekkefjord museum	8 741	8 879	9 798	5 401	6 076
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum	5 748	12 979	1774	0	14 048
Tingvatn fornminnepark og besøkssenter	Ca. 3 000	2 895	3730	1 316	1 481
Totalt fysisk besøk ved VAMs avdelinger	117 728	107 316	102 935	56 802	73 704
Formidling utenfor VAMs besøksmål	7 553	14 950	16 440	2 639	15 600
Totalt	125 281	122 266	119 375	59 441	89 304

1) Odderøya museumshavns koronautstilling i samarbeid med Barnefilmfestivalen, #innstengt, på Torvet i Kristiansand i april og mai ligger ikke inne i dette tallet.

Totalt besøkte nærmere 6700 personer utstillingen.

2) Gimle Gård holdt koronastengt i 2020 og var kun åpent for sterkt begrensede arrangementer med gjesteliste.

3) D/S Hestmanden seilte ikke i 2019, men lå til kai ved Bredalsholmen, og i 2020 holdt skipet koronastengt. I 2021 var Hestmanden på Norgestokt.

4) Denne raden er en samlepost for formidling utenfor VAMs avdelinger. Tallet for 2020 var preget av mange avlysninger grunnet koronapandemien, spesielt messa "Sjøen for alle" på Lillestrøm, som til sammen trakk 15 000 besøkende i 2019. I 2021 utgjør utendørsutstillingene på Torvet, #innstengt og flyfoto, størstedelen av de besøkende på «andre arenaer». En utstilling av modelltog/Setesdalsbanen i Vennesla bibliotek, ble også vist for i overkant av 4000 mennesker høsten 2021. Resten er foredragsvirksomhet.

Gruppebesøket har gått ned som et resultat av Covid-19. Ca. 88 % av dem som besøkte en av Vest-Agder-museets avdelinger i 2021, kom på egenhånd, ikke som del av en gruppe. I 2020 var andelen enkeltbesøk 85,6 % mot 75 % i 2019 – før pandemien.

Smittevernet hadde høy prioritet ved alle avdelinger, med smittevernstrategier, reduksjon og nedskalering av tilbudet. Spesielt første halvår var utfordrende. Alle avdelinger melder om avlyste arrangementer og nedgang i skolebesøk. Setesdalsbanen gjennomførte, som i 2020, hele sesongen med halv kapasitet på hver kjøring, og all cruisetrafikk og skole- og barnehagekjøring var avlyst.

Tallene i tabellen fanger ikke opp besøkende som bruker museets utetilbud uten å ha løst billett. Dette er en utfordring ved avdelinger som ligger i etablerte turområder, spesielt Odderøya museumshavn og Kristiansand kanonmuseum. Sistnevnte har hatt en nedgang i besøket sammenliknet med 2020, til tross for nytt servicebygg og operativt ammunisjonsjernbane. Årsaken ligger trolig i mindre oversikt over ferdelsen i området.

Været er en annen faktor som vanligvis påvirker tilstrømningen til museene, kanskje spesielt på Sørlandet. Det fine sommerværet i 2021 kan ha gitt noen negative utslag på sesongbesøket ved enkelte avdelinger.

FORMIDLING OG LOKALE AKTIVITETER

PLANER OG STRUKTUR

Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan og i planer og strategier på de ulike virkeområdene.

Koordinering og utvikling av felles formidling i Vest-Agder-museet er organisert i avdelingsoverbyggende arbeidsgrupper under ledelse av museets formidlingsleder. Utøvelse og ansvar for formidlingen ligger til den enkelte avdeling.

Museet kan vise til betydelig variasjon og stor bredde i formidlingstilbud, samarbeidsformer og metoder.

COVID-19

Som i 2020, ble museets formidlingsvirksomhet også i 2021 sterkt preget av koronapandemien. Alle deler av virksomheten – ordinær publikumssesong, pedagogisk aktivitet, utstillinger, arrangementer og digital formidling – ble på ulike måter påvirket av Covid-19-situasjonen.

Det har likevel vært stor vilje til å lage aktiviteter og gi gode publikumsopplevelser. Arrangementer har blitt gjennomført, selv om noe måtte nedskaleres og finne nye former. Eksempler er D/S Hestmandens gode beredskapsplaner og gjennomføring av utsatt jubileumstokt langs norskekysten under en pandemi, Setesdalsbanens sesong med halv kapasitet, Sjølungstads materialpakker til skolene i stedet for

*Digital formidling for barn
på Kristiansand kanonmuseum*

verkstedsaktivitet på fabrikken. Det har vært små grupper og flere omvisninger, regattaen PLASTIKK ble Poker Run, uterommet har blitt viktigere, blant annet til byvandring, og Lista museums store 100-årsjubileumsutstilling ble gjort om til en utendørsutstilling. Digital formidling og «selvbetjening» har også blitt gode hjelpemidler, eksempelvis nytt digitalt formidlingsvindu på Gimle Gård og digital guide på Tingvatn fornminnepark.

PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Koronasituasjonen har vært spesielt utfordrende for den pedagogiske delen av museets virksomhet. Nesten samtlige tilbud i vårsemesteret ble avlyst, enten av Den kulturelle skolesekken (DKS) i fylkeskommune eller kommune, av museet selv eller skolene. Skoler og barnehager har i store deler av året ligget på gult og rødt nivå og har hatt utfordringer med å få hverdagen til å fungere. Museet har likevel ved hjelp av gode smittevernrutiner

forsøkt å gjennomføre så mye som mulig av skole- og barnehageformidlingen, som regnes som en del av museets kjernevirksomhet.

Vest-Agder-museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale DKS på kulturarvfeltet. Ansvaret for tilbudene i de lokale, kommunale kulturelle skolesekkene

ligger til den enkelte avdeling. Museet gir også tilbud til skoler og barnehager uavhengig av DKS. I 2021 fikk Vest-Agder-museet antatt 11 tilbud i fylkeskommunal og lokal DKS. Fem av disse ble avlyst som følge av Covid-19. Museets egne opplegg med stort volum, slik som skolebarnkjøring på Setesdalsbanen og skoledagen under Vikingting på Tingvatn, kunne heller ikke avvikles.

Besøktall for skole- og barnehager ved Vest-Agder-museets avdelinger

Avdeling	2017	2018	2019	2020	2021
Kristiansand museum	5680	3800	3800	1306	1242
Gimle Gård	108	503	572	0	267
Odderøya museumshavn	119	421	468	79	126
Kristiansand kanonmuseum	350	207	56	644	536
Setesdalsbanen	1 848	712	1230	237	0
Mandal museum og Vigeland hus	1 746	542	1604	489	615
Sjølingstad Uldvarefabrik	1 771	1282	1493	1119	340
Lista museum	1 754	1687	800	300	817
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum	0	1772	1015	0	1048
Flekkefjord museum	4683	3804	2792	1394	1599
Tingvatn fornminnepark og besøkssenter	300	470	440	32	200
Fagseksjonen	370	443	-	621	0
Totalt	18 729	15 643	14 270	6221	6790

Pedagogiske opplegg ved Vest-Agder-museets avdelinger 2021

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2021
Kristiansand museum	- «Byen vår før elektrisiteten kom». DKS-opplegg. - «Potetdag», setting og høsting. - Skoleturneen «Fortellerkoffert på eventyr» for småskolen. DKS, AVLYST. - Voksenopplæring på museumsbesøk – tilrettelagt omvisning for målgruppen.
Gimle Gård	- «Radikale aristokrater» for vgs. skole, samarbeid med KKG.
Odderøya museumshavn	- Generelt aktivitetsopplegg og besøk i plastbåtutstillingen. (Stort DKS-aktivitetsopplegg «Båten for alle», ble AVLYST). - Opplegg med rokonkurranse for Maritim vgs. Sørlandet.
Kristiansand kanonmuseum	- Tilbud om omvisning for skoler og barnehager gjennom hele året. Ingen DKS i 2021. - Skolegrupper fra andre steder i landet gjennom Aktive Fredsreiser.
D/S Hestmanden	- «D/S Hestmanden og krigsseilerne», DKS-opplegg for vgs. - Opplegg for Maritim vgs. Sørlandet inkl. maskin og navigering. - Basisopplegg for skolebesøk på tokt.
Setesdalsbanen	- Skole- og barnehagekjøring i juni kansellert.
Mandal museum og Vigeland hus	- Tidemand i hjembyen», DKS, 1.–4. trinn. - Mandal videregående skole, fagdag for 3. trinn. - «Sammen om fortellinga»: Avsluttende del av dokumentasjons- og utstillingsprosjekt i samarbeid med Vassmyra ungdomsskole om «Arbeidsliv i Mandal». - Førjulsverksted: Lag en silhuett».
Sjølingstad Uldvarefabrik	- «Fabrikken ved elva», våren 2021. DKS-tilbud AVLYST. - Aktivitetsverksted for videregående med skolebesøk. - Plantefarging for barnehager, høst 2021. - Førjulsverksted: julekalender. Redusert tilbud pga. korona. - Tilbud om materialpakker til skolene. - Juleverksted: Juletrær i filt og ull. Tilbud om materialpakker til skolene.
Tingvatn fornminnepark	- «Ting – menneskerett og likeverd i folkevandringstidssamfunnet» for Vågsbygd videregående skole. - «Vikingting» med den populære «skoledagen» i mai AVLYST.

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2021
Lista museum	- Hervoll mølle, 3. trinn i distriktet. DKS-tilbud. - «Arkeolog for en dag», 4. trinn. DKS-tilbud. - Farsund voksenopplæring. - Opplegg for ungdomsskolen.
Flekkefjord museum	- StreetArt- og historiske byvandringar tilpasset forskjellige trinn. - Tatjana L. K. Gulbrandsen for 4. trinn. DKS-tilbud. - «Feber og fellesskap», skoleturné for mellomtrinnet. DKS-tilbud. - Skole- og barnehageutstillingen «HUS» i desember. - «Sammen om fortellingen»: Avsluttende del av dokumentasjon- og formidlingsprosjekt i samarbeid med barnehager og skoler, «Fortid – nåtid – framtid i Flekkefjord», ferdigstilt 11. desember 2021. - (Museumsskøyta Solstrand var ute av drift i 2021).
Andre arenaer	- Skoleturneen «Ikke bare greit – om å være fattig på Sørlandet» i Kristiansand v/VAMs formidlingsleder. DKS-tilbud våren 2021. AVLYST.

Involveringsprosjekt

Formidlergruppa har arbeidet videre med inkludering av skoleelever gjennom det kulturrådsstøttede samfunnsrolleprosjektet «Sammen om fortellingen», som ble

ferdigstilt i 2021 gjennom de lokalhistoriske utstillingene i Mandal og Flekkefjord. Elever har vært involvert som innholdsleverandører, både som aktive intervjuere, som intervjuobjekter og i formidlingen.

Potetdag på Kristiansand museum

Arkeolog for en dag – Lista museum

NYE UTSTILLINGER

2021 har vært et sterkt utstillingsår i Vest-Agder-museet. To store, lokalhistoriske basisutstillinger er ferdigstilt, i Mandal og i Flekkefjord. Slike omfattende og viktige utstillingsproduksjoner er krevende og har lagt beslag på mye tid og ressurser, både lokalt og i fagseksjonen. Men også andre avdelinger har hatt en fin fornyelse av utstillingstilbudet i dette utfordrende pandemiåret. Det er et vidt spenn i avdelingenes

muligheter for formidling og oppgradering gjennom utstillinger. Flere museer mangler egnede lokaler for visning av skiftende utstillinger, spesielt i Kristiansandsområdet. Oversikten under viser kun nyproduserte og temporære utstillinger i 2021. Etablerte utstillinger og utstillinger under produksjon er følgelig ikke med her. Listen viser 32 oppføringer, store og små, ute og inne, fysiske og digitale. Det er en økning på fire sammenliknet med 2020.

Avdeling	Nye utstillinger i 2021
Kristiansand museum	- Ny lekeplass på friluftsmuseet – historisk bondegård med låve og gårdsdyr utskåret i tre.
Odderøya museumshavn	- «#Innestengt – barn i koronatida»; flyttet til Odderøya museumshavn etter utstilling på torvet i Kristiansand.
Gimle Gård	- Digitalt kjellervindu for visning av digitalt innhold utendørs.
Kristiansand kanonmuseum	- Kartutstilling i nytt besøkssenter: To originale kart 1945 og taktisk krigsspill fra 1943. - Uniformsutstilling – tre lyssatte monterer.
D/S Hestmanden	
- Norsk krigsseilermuseum	- Utstillingen «Krigsseilersyndromet» i lasterommet, om utfordringer og senskader mange krigsseilere slet med i etterkrigstiden. Delfinansiert av Sparebankstiftelsen DNB. - Torpedo, mottatt i gave fra Larvik Sjømannsforening, utstilt i fremre lasterom. - Kunstverk fra etterkrigsårene på to store lerret i lasterommet på hoveddekk, sponsorsamarbeid med AKO Kunststiftelse i forbindelse med tokt 2021.
Setesdalsbanen	- Flere mindre utstillinger, både om banens historie – og om det rullende materiellet med utgangspunkt i lokomotiver og vogner i modell. - Utstilling av dresiner og vogn med minnefilm på Røyknes stasjon.
Mandal museum og Vigeland hus	- «Mandal – der elv møter hav». Ny lokalhistorisk basisutstilling (med gjenbruk og bærekraft som idé og utgangspunkt for produksjonen). - «Holdbart håndverk». Produkter fra Norges Husflidslags håndverkskonkurranse med samme tittel. - Pyntede juletrær etter historisk oppskrift i Andorsengården og Vigeland hus i desember.
Sjølingstad Uldvarefabrik	- «Bodies of Work.» Sommerutstilling med designer Siv Støldal og kunstner Else Karin Tysse Bysheim. Klær og skulpturer i ull og ullstoffer ved bruk av fabrikkens nålefiltmaskin. - Strikk inspirert av fillesekkene. Enkel utstilling til Strikkelørdagen 30. oktober.
Lista museum	- Temporær kunstutstilling i Rødbygget, Anette Rosenberg, januar-mars. - Temporær utstilling i Rødbygget, «Kunstsamling», april-mai. - Nyåpning av fast Skeibrokutstilling i storsalen, mai. - Stor jubileumsutstilling på fortet i anledning Lista museums 100-årsjubileum, «Lista i kunsten», sommer 2021. - Temporær utstilling i Rødbygget, «Ny tysk kunst», oktober-desember.
Flekkefjord museum	- «Fortellinger fra Flekkefjord», ny lokalhistorisk basisutstilling (med involvering av lokalbefolkningen som bærende prinsipp for produksjonen). - «Tatjana», DKS-utstilling. - Sommerutstilling «To stier» med Christian Sunde. - Skole- og barnehageutstilling: «Hus» forjulsutstilling.
Tingvatn fornminnepark	- Digital formidling av fornminnefeltet på tre språk gjennom formidlingsappen Useum.
Andre arenaer	- «Som tida flyr», flyfotoutstilling på torvet i Kristiansand med 16 Sørfly-motiver fra 1950-tallet og gjenfotograferinger i 2020, fra november 2020 – mai 2021. - «#Innestengt – barn i koronatida»; Odderøya museumshavn i samarbeid med Barnefilmfestivalen, på Torvet i Kristiansand, april-mai 2021. - Historisk juletreutstilling i Rådhuskvartalet, i samarbeid med Kristiansand kommune, desember. - Modellutstilling i anledning Setesdalsbanens 125-årsjubileum, Vennesla bibliotek, oktober-november. - «Et godt minne om en vond tid», dukkehusutstilling fra et inntak på Lista museum, utstilling på DigitaltMuseum. - «Lamper gjennom tidene», utstilling på DigitaltMuseum. - «Kristiansands segl og byvåpen», utstilling på DigitaltMuseum.

DIGITAL FORMIDLING OG KOMMUNIKASJON

VAM følger museets digitale strategi i arbeidet med digital formidling og kommunikasjon. Strategien oppdateres jevnlig og minst én gang i året.

Vestagdermuseum.no er museets fremste kommunikasjonskanal på nettet, godt supplert av sosiale medier, men vi formidler også via andre nettsteder, ikke minst på DigitaltMuseum, hvor blant annet nettartikler fra industrimuseum.no overføres. VAM drifter også bildedatabasen Agderbilder.no med 84 082 bilder tilgjengelig på nett. Til det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON), er det sammen med partnerne utformet egen kommunikasjonsstrategi og nettstedet www.i-on.museum. Plattformen har i 2021 blitt mer brukervennlig og tilrettelagt for formidling av resultatene i prosjektet og for interaktivitet med publikum. I-ON har også arbeidet mer målrettet mot formidling og større synlighet på sosiale medier.

Gjennom de siste to årene har det vært økt fokus på digital formidling i Vest-Agder-museet, men vi er også opptatt av at det digitale ikke kan erstatte det fysiske møtet med gjenstander og bygningsmiljø. Vi er derfor på jakt etter løsninger som både supplerer og utvider formidlingen, og som kan skape helt andre og spennende opplevelser.

NYE DIGITALE FORMIDLINGSTILBUD I VEST-AGDER-MUSEET I 2021

Temastoff og nettutstillinger:

- Hovedkanalen for formidling av historisk innhold digitalt er museets egne nettsider, som spres videre via sosiale medier. Det produseres jevnlig artikler om ulike temaer knyttet til museets faglige satsningsområder, besøksmål og samlinger.
- Tre nye temautstillinger på DigitaltMuseum i 2021: Om lamper, dukkehus laget av russiske krigsfanger på Lista og Kristiansands segl og byvåpen.
- Fem artikler ble publisert på DigitaltMuseum i 2021: Tre knyttet til Setesdalsbanen, en fra Kristiansand museum og en fra Lista museum.

Formidlingsapper:

- MuseumsMysteriet: Interaktivt mobilspill for barn, utendørs på fortet og i museumsbunkeren på Kristiansand kanonmuseum, utviklet av Useum i samarbeid med museet og med fokusgruppe med barn i alderen 9 – 13 år fra Kristiansand. Et viktig formidlingsgrep på et museum med lite tilrettelagt formidling for barn, og som har fått svært gode tilbakemeldinger fra barnefamilier. (Støttet av Agder fylkeskommune).
- Mobilguide på Tingvatn fornminnepark: Skiltfri audiovisuell omvisning på tre språk på fornminnefeltet på Tingvatn, utviklet av Useum i samarbeid med museet og lokale ressurspersoner. (Støttet av Agder fylkeskommune).

Skiltfri audiovisuell omvisning på Tingvatn fornminnepark

- «Mønstre på» om bord i D/S Hestmanden: Mobilapp fra Utviklerne AS som på sju stasjoner rundt i skipet forteller historien til tre krigsseilere. Appen brukes også i organisert skoleundervisning. (Støttet med midler fra Sparebankstiftelsen).

Filmer:

- #Innestengt-filmen: Dokumentarfilm v/Marius Loland med innsendte bidrag fra barn i hele landet om sin hverdag i koronatida. Filmen var en del av et samarbeidsprosjekt mellom VAM/Odderøya museumshavn og Barnefilmfestivalen og hadde premiere i forbindelse med festivalen i april 2021. Den ble vist på NRK Super 16. mai 2021 og ligger nedlastbar på NRK.no.

Fra filmen #innestengt

- Det har blitt produsert små filmsnutter ved de fleste avdelinger i 2021, for visning i sosiale medier. Eksempelvis lagde Kristiansand museum en «programserie» om primstaven, Facebook-julekalender med kulturhistorisk innhold og to filmer om vedhogst. Sjølingstad Uldvarefabriks filmer fra produksjonen var populære. Det samme var Hestmandens filmklipp fra sommerens seilas. Seks filmer ble lagt ut på Vest-Agder-museets YouTube-kanal i 2021: En om nytt museumsbygg, to fra Kristiansand kanonmuseum, to fra Setesdalsbanen og en dokumentasjonsfilm om plasterfabrikken SNØGG.

ARRANGEMENTER 2021

Nesten samtlige arrangementer fram til juni ble koronaavlyst. Da det kom lettelse i restriksjonene til sommeren og i slutten av september, tok aktiviteten seg opp. Det er 108 oppføringer i oversikten for 2021, mot 85 i 2020.

Dato	Arrangement	Sted
FEBRUAR		
22. og 25. febr.	Vinterferieaktiviteter.	Flekkefjord museum
23. – 26. febr.	Vinterferieaktiviteter.	Sjølingstad Uldvarefabrik
MARS		
27.–28. mars	Påskeåpent med eggejakt på friluftsmuseet.	Kristiansand museum
29. – 30. mars	Påskeaktiviteter.	Sjølingstad Uldvarefabrik
28. mars – 4. april	Påskeåpent.	Nordberg fort
APRIL		
28. mars – 4. april	Påskeåpent.	Nordberg fort
24. april	Åpning av utendørsutstillingen #innestengt (v/ Odderøya museumshavn) og premiere på dokumentarfilmen under Barnefilmfestivalen.	Torvet, Kristiansand og Kristiansand kino
MAI		
30. mai	Åpning av jubileumsutstilling for Lista museum.	Nordberg fort
JUNI		
5. juni	Utstillingsåpning, Christian Sunde: “To stier”.	Flekkefjord museum
10. juni	Barnas arkeologi – gratistilbud for barn som er interessert i å arbeide med historisk håndverk.	Tingvatn fornminnepark
13. juni – 29. aug.	Sesong på Setesdalsbanen. Sommerkjøring med kronarestriksjoner.	Setesdalsbanen

Digitale virkemidler i fysiske utstillinger:

- Digitale formidlingsformer er en naturlig del av alle nye utstillinger. I Flekkefjord museums basisutstilling var det digitale grepet spesielt viktig, siden det fysiske arealet til den nye utstillingen var begrenset. Hele utstillingen bæres derfor av egenproduserte og historiske filmer samt «digitale postkort» – enklere tematiske bildesammensetninger. Grunnideen i utstillingen er involvering av lokalbefolkningen, og publikum inviteres til å lage egne postkort med bilder og historier fra Flekkefjord for publisering i museets utstilling.

Utendørs digital formidling:

- Flere av museets avdelinger har store uteområder som kan brukes til «selvbetjening» gjennom digital tilrettelegging. I 2021 ble flere tiltak iverksatt:
- Digitalt vindu på Gimle Gård: Formidlingsvindu i kjelleren på hovedbygningen til formidling for de mange brukerne av parken og botanisk hage.
 - QR-kodeformidling på friluftsmuseet ved Kristiansand museum, prosjekt i samarbeid med EazySign.
 - Digital guide i Tingvatn fornminnepark.
 - Spillet MuseumsMysteriet på Kristiansand kanonmuseum, Møvik.

«Julegeita fra Sunde» hjemmehørende på Flekkefjord museum

Skattejakt på Nordberg fort

Dato	Arrangement	Sted
JUNI		
20. juni – 15. aug.	Sommeråpent på Lista museum med jubileumsutstilling (fram til 5/9), omvisninger, uteaktiviteter og skattejakt, hver dag hele sommeren.	Nordberg fort
20. juni – 20. aug.	Sommeråpent i museet og Krambua. Faste omvisninger og onsdagsaktiviteter.	Flekkefjord museum
20. juni – 15. aug.	Sommeråpent på Listeskøyta kystkultursenter.	Lista museum, Listeskøyta kystkultursenter
19. juni – 15. aug.	Sommeråpent, redusert tilbud.	Gimle Gård
19. juni – 15. aug.	Sommeråpent med tilbud hver dag. Eventyrtirsdag og lekelørdag hele sesongen.	Kristiansand museum
20. juni	Utstillingsåpning, «Mandal – der elv møter hav» i Andorsengården.	Mandal museum
20. juni – 15. aug.	Sommeråpent med ny utstilling og daglige kunstvandring som hovedattraksjoner.	Mandal museum/ Andorsengården og Vigeland hus
20. juni – 20. aug.	Sommeråpen museumsfabrikk med sommerutstillingen «Bodies of Work» og smittevernvennlige omvisninger.	Sjølingstad Uldvarefabrik
24. juni	Offisiell åpning av nytt besøkssenter. Sommersesongen i gang på kanonmuseet.	Kristiansand kanonmuseum
21. juni – 22. aug.	Sommeråpent i museumshavna: Utstillinger inne og ute og maritime aktiviteter for hele familien.	Odderøya museumshavn Flekkefjord museum
23. juni – 4. aug.	Barneaktiviteter hver onsdag.	
26. juni	Tingparken 10 år. Feiring og aktiviteter i samarbeid med lokale lag og foreninger.	Tingvatn fornminnepark Tingvatn fornminnepark
26. juni	Fargedag. Plantefarging av ulltekstiler.	
27. juni	Kanondagen. Markering av nytt bygg, kanondagen, nytt digitalt spill for barn: MuseumsMysteriet.	Kristiansand kanonmuseum Kristiansand museum
30. juni	Slåttedag.	

Dato	Arrangement	Sted
JULI		
Juli	Miniverksted for barn hver onsdag i juli.	Nordberg fort
8. juli	Barnas arkeologi – gratistilbud for barn som er interessert i å arbeide med historisk håndverk.	Tingvatn fornminneparke
To lørdager	Sørledning for et par timer – rotur med aktiviteter i samarbeid med Barnas øy.	Odderøya museumshavn
22. – 24. juli	Blåtimen – om blåfarge i jernalderen.	Tingvatn fornminneparke
27. juli – 15. sept.	D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum på sommerseilas langs norskekysten og besøker 12 byer.	Fra Bredalsholmen, Kristiansand
29. – 31. juli	D/S Hestmanden i Kristiansund.	D/S Hestmanden, Kristiansund
AUGUST		
1. aug.	«Tussa på tunet» – to familiefestillinger på Setesdalstunet, i samarbeid med Giert Werring og Tiril Valeur.	Kristiansand museum
2. – 4. aug.	D/S Hestmanden i Sandnessjøen. Foredrag om skipets epoke som «Vegafjord» om bord.	D/S Hestmanden, Sandnessjøen
6. – 8. aug.	D/S Hestmanden i Stokmarknes. Foredrag om bord.	D/S Hestmanden, Stokmarknes
8. aug.	«Tussa på tunet» – to familiefestillinger på Setesdalstunet, i samarbeid med Giert Werring og Tiril Valeur.	Kristiansand museum
8. aug.	Arkeologi på nye veier – mat, fornminner og arkeologi.	Tingvatn fornminneparke
8. aug.	Sommerkonsert med Bellmann-Mathisen.	Gimle Gård
10. – 12. aug.	D/S Hestmanden i Tromsø. Foredrag om Krigsseilerregisteret ombord.	D/S Hestmanden, Tromsø
12. aug.	Barnas arkeologi – gratistilbud for barn som er interessert i å arbeide med historisk håndverk.	Tingvatn fornminneparke
14. aug.	D/S Hestmanden i Harstad.	D/S Hestmanden, Harstad
14. – 15. aug.	Jubileumshelg på Setesdalsbanen med besøk av Kulturpatruljen/Setesdalsmuseet.	Setesdalsbanen
15. aug.	Den store familiedagen inkl. to festillinger med «Tussa på tunet».	Kristiansand museum
16. aug.	D/S Hestmanden i Narvik.	D/S Hestmanden, Narvik

Foredrag ved Kathrine Høvding om bord på D/S Hestmanden i Sandnessjøen

Fra Setesdalsbanens jubileumshelg

Dato	Arrangement	Sted
AUGUST		
16. aug.	Utdeling av årets kulturlandskapspris.	Nordberg fort
18. – 20. aug.	D/S Hestmanden i Bodø.	D/S Hestmanden, Bodø
22. – 23. aug.	D/S Hestmanden i Brønnøysund.	
	Foredrag om bord.	D/S Hestmanden, Brønnøysund
25. aug.	«Losjubileet» feiret i Andorsengården.	Mandal museum
26. aug.	Møte i Vitenskapsakademiet.	Gimle Gård
29. aug.	Foredrag om Vilhelm Krag (150-årsjubileum).	Gimle Gård
28. aug. – 4. sept.	D/S Hestmanden i Trondheim.	
	Kunstforedrag om bord.	D/S Hestmanden, Trondheim
29. aug.	Guidet tur i Steinsfoss tømmerrenne v/Eiliv Ulltveit-Moe.	Setesdalsbanen, Tømmerrenna
29. aug.	PLASTIKK 2021 – Poker Run – rebusløp for klassiske plastbåter.	Odderøya museumshavn
29. aug.	Familiedag på Fortet, del av Farsund Folk Festival.	Nordberg Fort
31. aug.	Spinnekveld.	Sjølingstad Uldvarefabrik

Foredrag om Vilhelm Krag, 150-årsjubileum

Plastikk 2021. Rebusløp for klassiske plastbåter

Sted		
SEPTEMBER		
6. – 8. sept.	D/S Hestmanden i Ålesund.	
	Foredrag om krigsseiler Malta-Margit (Margit Johnsen Godø) ombord.	D/S Hestmanden, Ålesund
4. – 5. sept.	Jubileumshelg på Setesdalsbanen m/omvisning på Nomeland kraftverk, veteranbusser fra SamSør og Vennesla veterankorps.	Setesdalsbanen
9. sept.	Barnas arkeologi – gratistilbud for barn som er interessert i å arbeide med historisk håndverk.	Tingvatn fornminneparke
10. – 11. sept.	D/S Hestmanden i Bergen. Deltakelse på «Kulturnatten» med kunstforedrag om bord.	D/S Hestmanden, Bergen
11. sept.	Vigelandsdagen. Sjølingstad Uldvarefabrik deltok med aktivitet og butikk.	Vigeland
12. sept.	Hans Nielsen Hauge jubileumsgudstjeneste utenfor fabrikken, i samarbeid med Valle menighet.	Sjølingstad Uldvarefabrik
12. – 14. sept.	D/S Hestmanden i Stavanger. Foredrag om fartøyvern om bord på M/S Sandnes.	D/S Hestmanden, Stavanger
17. sept.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminneparke
23. – 26. sept.	D/S Hestmanden deltar i feiringen av Larvik bys 350-årsjubileum.	D/S Hestmanden, Larvik

Fra avbarking av tømmer til nytt «mathus» på Tingvatn

Høstferieaktiviteter på Mandal museum

Dato	Arrangement	Sted
OKTOBER		
1. okt.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
2. – 3. okt.	Sjølingstad Uldvarefabrik deltok med foredrag og butikk på Bergen strikkefestival.	Bergen strikkefestival
3. okt.	Utstillingsåpning: «Ny tysk kunst».	Nordberg fort
4. okt.	Høstferieaktiviteter.	Flekkefjord museum
2.-5. okt.	Høstferieaktiviteter: «Spøker det på Gimle Gård?»	Gimle Gård
5. okt.	Høstferieaktiviteter.	Nordberg fort
5. – 8. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien.	Sjølingstad Uldvarefabrik
7. okt.	Strikkekafe med tema vottestrikk.	Sjølingstad Uldvarefabrik
7. okt.	Høstferieaktiviteter.	Flekkefjord museum
9. –10. okt.	Høståpent i Andorsengården og Vigeland hus.	Mandal museum
9. – 10. okt.	Åpent skip på D/S Hestmanden.	D/S Hestmanden, Bredalsholmen
10. okt.	Familiearrangement på Hervoll mølle v/Lista Ungdomslag.	Lista museum, Hervoll møller
10. okt.	Astronomiforedrag.	Nordberg fort
12. – 15. okt.	Høstferieaktiviteter for Rogaland.	Sjølingstad Uldvarefabrik
15. okt.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
20. okt.	«Dø, om så det gjelder».	
	Historielagsmøte i Andorsengården.	Mandal museum

Kveldsvanring på Kristiansand kanonmuseum

Høstferieaktiviteter på Sjølingsd Uldvarefabrik

Dato	Arrangement	Sted
OKTOBER		
20. og 21. okt.	Kveldsvandring på Kanonmuseet – omvisning på steder som vanligvis ikke er åpne for publikum.	Kristiansand kanonmuseum
21. okt.	Museumsaften: Om steinringer.	Tingvatn fornminnepark
23. okt.	Foredrag. Flekkefjord Historielag.	Flekkefjord museum
24. okt.	Markering av FN-dagen.	Nordberg fort
29. okt.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
30. okt.	Strikkelørdag med foredrag og omvisning.	Sjølingstad Uldvarefabrik
NOVEMBER		
1. nov.	Foredrag. Flekkefjord Historielag.	Flekkefjord museum
6. nov.	Sykurs – søm av jakke.	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. – 12. nov.	Praktisk kurs i sikker hogst, 17 timer.	Tingvatn fornminnepark
12. nov.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
21. nov.	«Jul på Gimle Gård» – åpent førjulsarrangement.	Gimle Gård
21. nov.	Pepperkakebaking.	Tingvatn fornminnepark
21. nov/des.	Slepp- og stegeverk.	
	Kurs over dager i nov. og des.	Tingvatn fornminnepark
25. nov.	Museumsaften: Steinaldere i Hægebostad.	Tingvatn fornminnepark
26. nov.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
27. nov.	Førjulsåpen museumsbutikk med salg av materialpakker.	Sjølingstad Uldvarefabrik
27. nov.	Juleverksted.	Flekkefjord museum
28. nov.	Julemarked.	Kristiansand museum
28. nov.	Barnas juleverksted.	Nordberg fort
DESEMBER		
2. des.	Foredrag. Flekkefjord Historielag.	Flekkefjord museum
2. – 15. des.	Førjulsutstillingen «HUS» med skoler og barnehager.	Flekkefjord museum
3. des.	Arbeidslag – åpent verksted og kaffiprat.	Tingvatn fornminnepark
4. des.	Juleverksted for barn.	Sjølingstad Uldvarefabrik
4. des.	Julegata i Hægebostad. Julearrangement i samarbeid med Tingvatn gård.	Tingvatn fornminnepark
4. des.	Kurs og workshop i monotypi i forbindelse med kunstutstilling.	Nordberg fort
27. nov. – 23. des.	«Historisk juletreutstilling» i Rådhuskvartalet, i samarbeid med kommunen og Julebyen Kristiansand.	Rådhuskvartalet, Kristiansand
Desember	Pyntede juletrær etter historisk oppskrift i Andorsengården og Vigeland hus.	Mandal museum
11. des.	Åpning av ny, lokalhistorisk basisutstilling: «Fortellinger fra Flekkefjord».	Flekkefjord museum

Julemarked på Kristiansand museum

MARKEDSARBEID

Markedsarbeidet i Vest-Agder-museet koordineres av markedssjefen gjennom felles satsninger og avdelingsspesifikke markeds tiltak. Både digital markedsføring og digitale formidlingstiltak har vært fokusområde i 2021. Gjennom året har det blitt gjennomført tiltak knyttet til publikumsutvikling, digitalisering og synlighet. Museets slagord «Vi forteller din historie» fungerer godt i alle kanaler. Det ble i 2021 utarbeidet ny markedsplan med endring av både markedsstrategi og digital strategi, og det ble gjennomført behovsanalyse for nytt billettsystem. Gjennom året har det pågått digital publikumsundersøkelse ved alle museene, og Sjølingstad Uldvarefabrik har deltatt i et pilotprosjektet i regi av Visit Sørlandet om måling av kommunikasjon gjennom sosiale medier.

Lanseringen av applikasjonen «Museumsmysteriet» på Kanonmuseet og digital rundløype ved Tingvatn fornminnepark, begge i samarbeid med Useum i Danmark, har fått god publikumsrespons. Museene har oppnådd synlighet og oppmerksomhet på flere måter i 2021; museets

biler ble foliert med relevante og spennende motiver. Den verdenskjente diskjockeyen Alan Walker slapp i 2021 sin siste musikkvideo «Fake a smile» som delvis er spilt inn på Kanonmuseet. D/S Hestmanden deltok som kulisse i innspillingen av storfilmen «Krigsseileren», som kommer på norske kinoer i oktober 2022. Det planlagte museumsbygget i Nodeviga ble lansert i forskjellige medier gjennom en kortfilm produsert av Broomstick.

Et nytt, digitalt museums magasin med presentasjon av alle museene ble lansert i 2021.

BESØK I DIGITALE FLATER/SOSIALE MEDIER

Museet benytter sosiale medier aktivt, og Facebook er museets største utstillingsvindu for profilering av aktiviteter og arrangementer. Her kan også museets følgere få et innblikk i livet «bak kulissene» i museet. Vest-Agder-museet som helhet og hver avdeling er representert med egen side på Facebook og Instagram, i tillegg til egne sider på museets hjemmesider.

Alle kanaler hadde en økning i besøk/følgere i 2021.

Digitalt besøk i 2021 nettsiden www.vestagdermuseum.no:

	2019	2020	2021
Økter	102 126	114 687	153 524
Sidevisninger	253 041	275 793	330 455

Antall sidevisninger har økt med 30 % siden «normalåret» 2019.

Antall «følgere» i sosiale medier pr. jan. 2022, totalt alle museene:

	2019	2020	2021
Følgere på Facebook	26 755	29 414	32 476
Følgere på Instagram	9 358	10 882	13 003

Nyhetsbrev 2021:

	2019	2020	2021
Nyhetsbrev sendt ut	21	22	17
Abonnenter nyhetsbrev	333	467	806

Antall abonnenter tok seg opp etter at vi innførte en «pop-up» med registrering på nettsiden.

DEN DIGITALE GJESTEN

På vestagdermuseum.no bruker vi måleverktøyet Google Analytics. Statistikken viser at det i 2021 var en økning i antall besøkende på nettsiden. Hvert besøk resulterte i snitt til 2,15 sidevisninger. Andelen kvinner og menn som besøker nettsiden er ganske lik, 49 % er kvinner og 51 % er menn. 47 % av de besøkende er over 55 år, og størsteparten kommer fra Kristiansand og Oslo. 88 % av besøkene var fra norske IP-adresser.

SAMARBEID MED DESTINASJONSSKAPET VISIT SØRLANDET

Vest-Agder-museet er fortsatt hovedsamarbeidspartner med Visit Sørlandet. I tillegg til at museet benytter reiselivsklyngen aktivt, ble Vest-Agder-museet representert i Visit Sørlandets markedsføringskanaler som nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev, turistguider, Dyreparkavisen, native annonsering (digitalt og print) m.m. I tillegg var Vest-Agder-museet med på utviklingsprosjektet «Barnas By - En virtuell reise», en nyskapende digital opplevelse publisert på barnasbykr.no og samarbeidet om en videoproduksjon fra Kanonmuseet.

Ny lokalhistorisk utstilling
på Flekkefjord museum

FORVALTNING

SAMLINGSFORVALTNING OG DIGITALISERING

VAM har et omfattende arbeid innen samlingsforvaltning, hovedsakelig organisert gjennom en samlingsforvaltningsgruppe og en inntakskomiteé. En av flere metoder er å gjennomføre bootcamps som er intensive registreringsøkter der flere ansatte samtidig jobber sammen i flere dager på en av avdelingene. Her foregår en kompetansedeling mellom fagseksjonen og avdelingene. I 2021 har samlingsforvaltningsgruppen inneholdt 4-5 personer, derav en samlingsforvaltningsansvarlig og en konservator med ansvar for gjenstandskonservering. Vi bruker Primus som registreringssystem, og det er fortsatt behov for revidering av tidligere registreringer. VAM bruker DigitaltMuseum aktivt, publiserer jevnlig digitale utstillinger og deltar på seminarer. Vår fotoansvarlig har også ansvar for Agderbilder.no, en database som har flere medlemsinstitusjoner og -kommuner.

GJENSTANDSREGISTRERING

Ved utgangen av året hadde Vest-Agder-museet nærmere 60 000 gjenstander i samlingene. Av disse er nærmere 33 000 registrert; 25 987 i Primus, resten er på katalogkort. Det er en økning av registrerte gjenstander på 2196 gjenstander sammenliknet med 2020.

Samlingen har økt med 203 nye objekter i løpet av året. I tillegg til inntak av enkeltgjenstander kan det nevnes kompletterende gjenstander til «Amerikasamlingen» tatt inn i 2020, gjenstander knyttet til Fædrelandsvennens trykkerivirksomhet og pressefotografi, samt gjenstander fra Asbjørnsens tobakksfabrikk.

Det er gjennomført tre bootcamps i 2021, to ved Mandal museum. Den ene i forbindelse med registrering av gjenstander i den nye lokalhistoriske utstillingen, og den andre for bistand for å registrere etterslep av inntak ved avdelingen. Den tredje var ved Kristiansand museum i forbindelse med flytting av stoler fra Vestre Strandgate 44.

Avdeling	Nye registreringer i Primus i 2021	Registrerte gjenstander i Primus totalt pr. 31.12.2021
Mandal museum	249	2670
Flekkefjord museum	1	899
Gimle Gård	64	1859
Sjølingstad Uldvarefabrik	2	613
Kristiansand kanonmuseum	13	141
Lista museum	979	4460
Setesdalsbanen	8	1856
Kristiansand museum	880	11122
Hestmanden	0	54
VAM felles	0	3576
Totalt for VAM	2196	27286 *

*Inkludert fotografier

DIGITALTMUSEUM (DM)

Ved utgangen av året hadde VAM til sammen 8622 gjenstander på DigitaltMuseum. I tillegg 711 fotografier. Det ble produsert to nye digitale utstillinger på DigitaltMuseum i 2021: «Lamper gjennom tidene» og «Kristiansands segl og

byvåpen». «Lamper gjennom tidene» var også et prosjekt sammen med to studenter fra UIA i praksis på Kristiansand museum, som hadde registrering og samlingsforvaltning som hoveddel av sin praksis.

Avdeling	Gjenstander på DM pr. 31.12.2021
Mandal museum	1180
Flekkefjord museum	279
Gimle Gård	326
Sjølingstad Uldvarefabrik	583
Kristiansand kanonmuseum	24
Lista museum	1033
Setesdalsbanen	1055 (711 er fotografier)
Kristiansand museum	2064
Hestmanden	28
VAM felles	2761
Totalt for VAM	9250

FN markering med dans, musikk, mat, diktlesning og eventyr

FOTOSAMLINGENE/AGDERBILDER.NO

Museets fotograf har en delt stilling med 50 % arbeidstid for Vest-Agder-museet og 50 % for Agderbilder.no, en fotobase på nett med bilder fra regionen, driftet av VAM i samarbeid med fylkeskommunen og medlemsinstitusjonene.

Ved slutten av året var det 84 082 bilder i Agderbilder.no. Det er en økning på ca. 11 000 bilder sammenliknet med 2020. Størst tilvekst har det vært hos Aust-Agder museum og arkiv, Landvik historielag, Lillesand by og sjøfartsmuseum og Kristiansand folkebibliotek. I løpet av året har det blitt levert 701 bestilte bildefiler til 130 forskjellige kunder.

Det er et stort engasjement rundt fotosamlingene på nett, med løpende tilbakemeldinger fra publikum. Det kom inn 36 eposter med ny informasjon om bilder i basen, eller rettelser til eksisterende opplysninger. 14 av dem gjaldt bilder på Agderbilder og 22 gjaldt bilder på DigitaltMuseum. Pandemien satte også i 2021 stopper for arrangementer, men den store friluftsutstillingen med 16 flyfoto fra Kristiansand fikk stå på torget i Kristiansand fram til mai i 2021.

Vest-Agder-museet forvalter ca. 240 000 fotografier totalt. Ca. 11 000 av disse inngår i Agderbilder.no. I tillegg er 1299 fotografier digitalisert i Primus, 711 av disse er tilgjengelig på DigitaltMuseum. Deler av samlingen er portrettfoto som kun digitaliseres etter forespørsel. Det er følgende ikke et mål at hele samlingen digitaliseres.

Når det gjelder digitalisering, er det utført drøyt 1 700 skanninger i løpet av 2021, blant annet nærmere 800 bilder fra Sørfly-samlingen, i tillegg til ulike mindre samlinger fra private.

Det er et stort behov for skanning av historiske bilder til bevaring/arkiv, til utstillinger, publikasjoner, markedsmateriell og ulike typer formidling. For å få større volum på skanningsarbeidet, er Vest-Agder-museet i dialog med Nasjonalbiblioteket om muligheter for massedigitalisering av deler av fotosamlingen.

MAGASIN OG KONSERVERING

Vest-Agder-museet har flere magasiner, både i Kristiansandregionen og på Lista. Totalt disponerer museet over omtrent 3500 kvadratmeter med magasin/lagerplass. Magasinformholdene er generelt sett dårlige. I 2021 har vi kommet mange steg nærmere etableringen av et nytt magasin i Kristiansand.

Våren 2021 startet arbeidet med å gjennomgå tilbud på nytt magasin og høsten 2021 kunne endelig kontrakt underskrives og bygging av nytt magasin ble satt i gang. Arbeid med anbudsrunde og oppfølging av prosjektet etter at det ble igangsatt har tatt mye tid for museets gjenstandskonservator, som leder prosjektet med flytting av magasin sammen med leder for samlingsforvaltningsgruppen.

Forarbeidet til prosjektet med nytt magasin gjorde at konservering ble lavere prioritert i 2021. Likevel har konserveringsatelieret vært involvert i flere prosjekter, mellom annet konservering/klargjøring/montering av gjenstander fra Flekkefjord museum til den nye utstillingen der, og konserveringsoppgaver for Mandal museum, Kristiansand museum og Setesdalsbanen. VAM har også ytt rådgiving og konserveringstjenester til eksterne parter, som Sørlandets Kunstmuseum, Anne-Cath Vestly museum og private.

BYGNINGSVERN OG VEDLIKEHOLD VED AVDELINGENE

Arbeidet har i 2021 vært knyttet til bygningsvern og vedlikehold på egen bygningsmasse, kurs og kompetansespredning. Ut fra prinsippet om vern gjennom bruk, er eksempelvis ullvareproduksjonen på Sjølingstad å regne som en del av dette forvaltningsarbeidet. Bygningsvern i VAM utføres etter antikvariske prinsipper og i dialog med Agder fylkeskommune avd. for kulturminnevern og kulturturisme og Riksantikvaren (gjelder freda bygg). Til grunn for restaureringsarbeidet legges grundig gjennomgang av tilgjengelig arkivmateriale og annen dokumentasjon, samt påviste konstruksjonsspor i eksisterende bygningsmasse. Museet legger vekt på å søke ekstern finansiering for å øke midlene som kan brukes til bygningsvern. Tilskudd fra Agder fylkeskommune er en del av «grunnfinansieringen» for å kunne søke slike midler. Riksantikvaren og BaneNOR har bidratt med tilskudd til henholdsvis Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen.

Bygningsvernressursene, inkludert vaktmestertjenester/ driftsleder, er fordelt med 2 stillinger på Kristiansand museum, 1 stilling på Gimle Gård, 1 stilling på Sjølingstad Uldvarefabrik og 1 stilling på Lista museum. I tillegg leier museet inn kompetanse knyttet til flere av bygningsvernprosjektene. På Setesdalsbanen kjøpes bygningsvern- og vedlikeholdstjenestene fra eksterne leverandører etter behov.

Framstillingen viser stikkordsmessig hva som er utført av bygningsvern- og vedlikeholdsarbeid i 2021. Som året før, er arbeidet er til en viss grad påvirket av Covid-19. Vaktmestertjenester og sikkerhetsarbeid er ikke med i oversikten.

Setesdalsbanen

- Grovane stasjon ferdig malt og hage opparbeidet.
- Tre bygninger på Røyknes malt.
- Vinduer i lokstall restaurert.
- Lok 6 og Sulitjelma klargjort for drift.
- Passasjervogner vedlikeholdt.
- Forprosjekt CF0115 utarbeidet i 2021.
- Forvaltningsplan rullende materiell ferdig i 2021.

Kristiansand museum

- Løa fra Bjørgum ble remontert på Setesdalsbanen.
- Vestre Strandgaten nr. 44 (Sjøfarten) er i ferd med å bli restaurert utvendig. Nødvendig grunnarbeid bak bygningen er gjennomført våren 2021. Reparasjon av taket ble ferdig i des. 2021.
- Taket på Mørchs paviljong ble tettet våren 2021.
- «Blikkenslageren» og Stabburet ble vasket og malt.
- Barnas Hus ble malt.
- Stallen på Setesdalsbanen er børstet for grønske.
- Vinduer i Tobakken ferdig restaurert.

Gimle Gård

- Istandsetting av forpakterboligen for utleie
- Vedlikehold mur. Hele muren har fått 1-2 strøk kalkmaling.

- Deler av fasadene har fått vedlikehold med linolje der maling har vært dårlig.

Kristiansand kanonmuseum:

- Skjotsel på Møvik fort iht. skjotselsplan fra Forsvarsbygg.
- Dugnadsarbeid med å få i stand lokomotivet til ammunisjonsjernbanen før sesongstart.

D/S Hestmanden:

- Generelt vedlikehold gjennomført på dugnad gjennom året.
- Vedlikehold tredekk med utskifting av plank og nating, utført av båtbygger fra Bragdøya kystlag.
- Reetablering av 4 lugarer på hoveddekk babord side. Deler fra originalinnredningen ble i stor grad benyttet.
- Ferdigstilling av installasjon av vannåkeanlegg i innredningen om bord.
- Krengeprøve gjennomført sammen med en rekke nødvendige tiltak som del av sertifiseringsprosessen.
- Ny propell anskaffet fra Kina. Montert i dokk på LOS Marine på Rubbestadneset i juni.

Mandal museum:

- Lindesnes kommune har ferdigstilt arbeid med fasade mot hagen på Andorsengårdens hovedhus. En av to trapper på samme fasade er også ferdigstilt.
- Oppgradering av utstillingslokaler i Andorsengårdens første etasje i hovedhuset.

Sjølingstad Uldvarefabrik:

- Innsetting av den gamle fyrkjelen, herunder konservering av kjele og murarbeid.
- Istandsetting av vinduer (midler fra RA).
- Maling og vindusreparasjon på vestre vegg av våningen (midler fra RA).

Den gamle fyrkjelen på plass i fyrrommet på Sjølingstad Uldvarefabrik

- Nye luftspjeld i vaskeriet (midler fra RA).
- Nedløp og takrenner spinneribygget (midler fra RA).
- Nye reimer og storrengjøring på ringspinnemaskinen.
- Spunnet ca. 500 kg. Sjølingstadgarn (strikkegarn).
- Spunnet 300 kg. Tepegarn (vevgarn).
- Kardet 100 kg. Løsull til verksted og eksterne kunder.
- Vevd til sammen 562 meter (275 m. tepper, 80 m. vadmél, 80 m. Sørlandstøy, 40 m. Boi, 76 m. fiskebeinsmønster, 10 m. lin.
- Vevd 112 sorte/røde sjal.
- Har hatt samarbeid med og vevd for designer Iben Bergstrøm – samarbeidsprosjekt med bruk av lavverdiull og bærekraft.

Lista museum:

- Hoveddør til Midthasselhuset under restaurering.
- Bygging og innsetting av stormdør utenpå hoveddør til Åptahuset.
- Temperatur- og luftfuktighetsmålinger gjort på Midthasselhuset, varme satt på i Midthasselhuset og på Hetland skolemuseum.
- Midthasselhuset malt.
- Vedlikehold gjort på Hervoll mølle, bl.a. utskifting av bord, takstein, o.l.

Flekkefjord museum:

- Solstrand var ute av drift i 2021 grunnet en sprukket stropp. Erstatningsstropp skaffet.

Tingvatn

- Kurs i stegeverk og sleppeverk.

FORSKNING

Forskningen i Vest-Agder-museet er forankret i museets forskningsplan (2019–2023). Forskning i 2021 foregikk hovedsakelig innen militærhistorie, industrihistorie og ikke minst knyttet til det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON).

Publikasjoner i 2021:

- Bok, utgitt av Vest-Agder-museet: Wrånes, E. (2021): «Batterie Vara 1941–1945 – Kanonene på Møvik» (Innbundet og illustrert, 305 sider).
- Fagfelleverdert antologi, medredaktør: T. Bjerkås, T.V. H. Hagen og G. Aaby (Red.), Tid for anerkjennelse. Andre verdenskrig i fortid og i nåtid, Cappelen Damm Akademisk

(2021), <https://doi.org/10.23865/noasp.148.ch4> Lisens: CC-BY-NC 4.0.

- Fagfelleverdert artikkel: Pabst, K. (2021). «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen: Et blikk på krigens langtidskonsekvenser i et tre-generasjoners perspektiv» i T. Bjerkås, T.V. H. Hagen & G. Aaby (Red.), Tid for anerkjennelse. Andre verdenskrig i fortid og i nåtid (Kap. 4, s. 79–104). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.148.ch4> Lisens: CC-BY-NC 4.0.

Det har ellers foregått omfattende og solid kunnskapsproduksjon i museet i 2021 knyttet til de lokalhistoriske basisutstillingene i Mandal og Flekkefjord og i forbindelse med jubileumsboka til Lista museum.

Pågående forskning:

- Forskning knyttet til «Identity on the Line», internasjonalt samarbeidsprosjekt (EU) med tanke på online-publikasjon.
- Artikkel klargjort for innlevering til fagfelleverdert i 2021 i nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorier forskningsprosjektet om tilknytningsformer i arbeidslivet, ved Mandal museum.
- Nytt forskningsprosjekt, ledet av VAM, i samarbeid med forskere ved Gjenreisingsmuseet, Universitetet i Tromsø og Universitetet i Vilnius, Litauen: «Hva skjer med det ufortalte? Hemmeligheters langtidskonsekvenser i et intergenerasjonelt perspektiv» (2021 – 2023), støttet av Kulturrådet.
- Artikkene fra Snartemodugnadr er fullført og har gått til fagfelleverdert. Snartemodugnadr er et forsknings- og formidlingsprosjekt om folkevandringstiden, ledet av Tingvatn fornminnepark.

Autorisasjon og nettverk:

- Det er et uttalt mål at flest mulig av museets konservatorer skal ha NMF-godkjenning. I 2021 fikk Thorunn Lunde autorisasjon som konservator-NMF fra Norges museumsforbund.
- Vest-Agder-museet er lagt inn som enhet i CRISTin, med sju ansatte som registrerte brukere. CRISTin er et norsk datasystem for å registrere publikasjoner og forskningsresultater.
- Medlem i styringsgruppa for nettverk for Arbeiderkultur og arbeidslivshistorier forskningsprosjektet om tilknytningsformer i arbeidslivet.
- Veiledning av masterstudent i historie, UiA, militærhistorisk oppgave.
- Representert i Rådet for Forskernettverk Agder og i redaksjonskomiteen for publikasjonene fra Agderseminarene. Årets seminar ble arrangert på KUBEN, Arendal. Tema var «Arbeid, arbeidere og arbeiderbevegelse i Agder 1500–2021». Fagseksjonens Jan Egil Hansen deltok med innlegget «En komparativ analyse av Arbeidstjenesten og nasjonal arbeidsinnsats under andre verdenskrig.»

NETTVERKSARBEID

Nasjonale nettverk

VAM deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt og internasjonalt plan. Museet har en svært bred tematisk og samlingsmessig portefølje. Derfor er det nyttig å delta i en rekke faglige nettverk. Aktiviteten i enkelte av nettverkene har, som året før, vært noe redusert i 2021 som følge av covid-19, og mye samarbeid har foregått på digitale plattformer:

- Nasjonalt nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie
- Nasjonalt nettverk for teknologi og industrihistorie
- Nasjonalt nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern
- Nasjonalt nettverk for fotografi
- Herregårdsnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur
- Sjøfartsnettverket
- Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter
- Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie
- Norsk industriarv (tidligere «Industrianleggenes felleråd»)
- Museumsnettverk i Virke (direktør, administrasjon og reiseliv) og ulike arbeidstakerorganisasjoners fagnettverk
- Kulturrådets utviklingsprogram for museenes samfunnsrolle (programmidler 2018–2020). Ble avsluttet 2021
- Kulturrådets utviklingsprogram for forskning (programmidler 2021–2023)

Vest-Agder-museet spiller også en aktiv rolle i organisasjonsarbeid på museumsfeltet nasjonalt:

- Norges museumsforbund (NMF): Direktør John Olsen var leder av valgkomiteen til styret for NMF. Judith S. Nilsen, formidlingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik, er varamedlem til styret i seksjon for formidling. Simon Mawdsley, papirkonservator i fagseksjonen, er varamedlem i seksjon for samlingsforvaltning.
- Formidlingsleder Gunhild Aaby er oppnevnt medlem i faglig utvalg for kulturvern i Kulturrådet 2018–2021.

Regionale nettverk

Vest-Agder-museet deltar i flere nettverk på regionalt og lokalt nivå. Av regionalt nettverksarbeid kan nevnes:

- Førstekonservator Kathrin Pabst er varamedlem av fakultetsstyret i Universitetet i Agder.
- Avdelingsleder Sylvi Sørensen er styremedlem i Visit Lindesnes.
- VAM er representert i Rådet for Forskernettverk Agder
- VAM deltar i museumspedagogisk forum på Agder, kultur- og reiselivsnettverket Visit Sørlandet og de regionale destinasjonsselskapene, Cruisenettverket, Næringsforeningen og Markedsførerforeningen i Kristiansandsregionen, Kvadraturforeningen og samarbeider tett med avdeling for kulturminnevern og kulturturisme i Agder fylkeskommune.

Internasjonale nettverk

Førstekonservator Kathrin Pabst er styreleder for en av ICOM's sine 32 internasjonale komiteer: «The International Committee on Ethical Dilemmas», IC Ethics. I tillegg var Kathrin Pabst med i arbeidsgruppen som var ansvarlig for konkretisering av ICOMs Code of Ethics for museer i Norge (sammen med Norsk ICOM og Norges museumsforbund). Arbeidet ble avsluttet våren 2021 med at det nye regelverket ble vedtatt på årsmøtene for Norsk ICOM og NMF.

Studenter i praksis

Vest-Agder-museet skulle i mars 2021 hatt to bachelorstudenter i treukers praksis ved museet som et ledd i studieemnet "Humanister i praksis" ved Universitetet i Agder. På grunn av pandemien og økt smittetrykk måtte imidlertid praksisen også i år avlyses kort tid før perioden skulle starte. Formålet med ordningen er å gjøre humanistiske studier mer arbeidsrelevante. Museet har i 2021 utvidet samarbeidet med UiA og inngått en treårig avtale (2021–2024) med Fakultet for kunsthøgskolen om å være praksissted for studieemnet «Formidlingspraksis», med oppstart vårsemesteret 2022. Avdelingene Kristiansand, Sjølingstad/Mandal, Tingvatn og Flekkefjord er med i programmet.

I tillegg har vi mer uformelt gjennom universitetet rekruttert studenter til frivillig arbeidspraksis knyttet til samlingsforvaltning. Interessen for initiativet var stor, og i første omgang har vi inngått avtale med to studenter for høstsemesteret 2021. Vi er positive til å videreføre ordningen og ser at dette er en fin måte å få bistand i arbeidet med samlingsforvaltning, samtidig som vi gir studenter anledning til å få relevant praksis for videre karriere etter endte studier.

STØTTE OG TJENESTER TIL EKSTERNE AKTØRER OG MUSEER

Museer og andre kulturhistoriske aktører i Vest-Agder-museets eierkommuner, som ikke mottar fylkeskommunal/statlig driftsstøtte, kan søke Vest-Agder-museet om prosjektsøknad. Den årlige rammen er normalt på 200 000 kroner, fordelt på to søknadsrunder.

I årets første runde kom det inn 16 søknader med en totalsum på 427 500 kroner. På grunn av mange gode prosjekter som burde gjennomføres i løpet av sommerhalvåret, valgte vi å overstige tildelingssummen for første runde med 25 000 kroner. I andre runde – med søknadsfrist 1. oktober 2021 – ga vi støtte til alle fire innkomne prosjektsøknader med til sammen 80 000 kroner (mot omsøkt sum 147 000 kroner), slik at utdelte midler i 2021 totalt ble 205 000 kroner.

TILDELINGER 1. SØKNADSRUNDE, KUNNGJORT PÅ VESTAGDERMUSEET.NO, APRIL 2021:

Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Agder Historielag:	Agder	Bok om barnevandringane på Agder i samarbeid med Paul Sveinall.	Kr 10 000
Austad Historielag og SamSørAgder	Lyngdal	Utgivelse av bok om De Sammensluttete Bilruters historie.	Kr 15 000
Det Gamle Posthuset, Konsmo	Lyngdal	PC og mobil for gjenstandsregistrering.	Kr 8 000
Flekkefjordbanens Venner	Flekkefjord	PC for styring av formidlingsskjermer i jernbanemuseet.	Kr 5 000
Flekkerøy Historielag	Kristiansand	Storskjerm på stativ med hjul.	Kr 16 000
Hægeland sogelag	Vennesla	Flytting av stavsag til Hægeland Bygdemuseum.	Kr 5 000
Knaben Gruvemuseum	Kvinesdal	Ny trespråklig museumsbrosjyre med kulturhistoriske turforslag.	Kr 7 000
Kvinesdal kommune	Kvinesdal	Informasjonsmaterieill til Førlands Museum og Bøkerbua på Feda.	Kr 12 000
Lindenes kystkultursenter	Lindenes	Sikringstiltak på tønne-maskiner – fase 2.	Kr 12 000
Lyngdal kommune	Lyngdal	Utbedring av lys i utstilling om kystkultur, Klokkegården bygdetun.	Kr 15 000
Marnardal museum	Lindenes	Det drypper fra taket på Tingstova.	Kr 20 000
Totalt			Kr 125 000

TILDELINGER 2. SØKNADSRUNDE, KUNNGJORT PÅ VESTAGDERMUSEET.NO, NOVEMBER 2021:

Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Det gamle posthuset	Lyngdal	Sikringstiltak	Kr 10 000
Fjotland Bygdemuseum	Kvinesdal	Utstilling om krigsseilere fra Fjotland	Kr 25 000
Lista Naturmuseum	Farsund	Fotoutstyr	Kr 15 000
Lindenes kystkultursenter	Lindenes	Sikringstiltak på tønne-maskiner	Kr 30 000
Totalt			Kr 80 000

VAM yter også råd og faglig bistand og har vært på flere befaringer i 2021, selv om Covid-19-situasjonen har satt noen begrensninger på fysiske besøk. Tjenesten er gratis og er tilgjengelig for museer, lag og foreninger og andre som arbeider med kulturhistorisk materiale og formidling. Etterspørselen har vært økende de siste årene, og i 2021 har museets ansatte innen gjenstandsforvaltning, foto, utstillingsdesign, formidling, restaurering og generelle teknikertjenester drevet veiledning for det frivillige miljøet vest i Agder.

Museet tilbyr i tillegg utlån av utstillings- og annet formidlingsutstyr og utskriftstjenester til reduserte priser til andre museer og samarbeidspartnere. Etterspørselen i utstyrsbanken har, trolig på grunn av pandemien, ikke vært stor i året som gikk, og banken har ikke blitt utvidet med flere utlansartikler. På grunn av koronasituasjonen har vi heller ikke gjennomført kurs i 2021.

Det er i løpet av året igangsatt en prosess med Aust-Agder museum og arkiv om samkjøring av fellestjenester og prosjektmidler.

«Julegeita fra Sunde» på
Flekkøystad museum

VESTAGDERMUSEET

VI FORTELLER DIN HISTORIE

Vest-Agder-museet IKS
Odderøyveien 21
4610 Kristiansand
vestagdermuseum.no